

IJISS

วารสาร สหวิทยาการทางสังคมศาสตร์

(INTERDISCIPLINARY JOURNAL IN SOCIAL SCIENCES)

ISSN : (Online)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1

มกราคม - กุมภาพันธ์ 2566

Vol 1 No. 1

January - February 2023

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วารสารสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์

(INTERDISCIPLINARY JOURNAL IN SOCIAL SCIENCES : IJISS)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม - กุมภาพันธ์ 2566

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 6 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม - กุมภาพันธ์
- ฉบับที่ 2 มีนาคม - เมษายน
- ฉบับที่ 3 พฤษภาคม - มิถุนายน
- ฉบับที่ 4 กรกฎาคม - สิงหาคม
- ฉบับที่ 5 กันยายน - ตุลาคม
- ฉบับที่ 6 พฤศจิกายน - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ วิจัย และงานสร้างสรรค์ อื่น ๆ ของคณาจารย์ นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป อันครอบคลุมไปถึงศาสตร์ต่าง ๆ ด้านสังคมศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการส่งเสริมผลงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ ประกอบด้วย รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ สังคมวิทยา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม สังคมสงเคราะห์ นิติศาสตร์ การจัดการ บริหารธุรกิจ การตลาด และศาสนา เป็นต้น โดยเปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ปรีกษาวารสารสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระราชวัชรสารบัณฑิต, รศ. ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระเทพเวที, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสมบุญ ฐุฑฺฒิกโร, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาสุรศักดิ์ ปัจจนตเสโน, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาชำนาญ มหาชาโน, ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระอุดมสิทธิธนายก, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระครูสุธีกิตติบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.หัตถุภรณ์ แก่นท้าว	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

ผศ.ดร.เดช ชูจันทร์	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
--------------------	---

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระปลัดวีระศักดิ์ ธีรังกูโร, ดร.	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
----------------------------------	---

ทีมบรรณาธิการ

รศ.ดร.ดวงตา สราญรมย์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ชัยยุทธ ชีโนกุล	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
อาจารย์ ดร.ลำพอง กล่อมกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดร.ไชยา ประดิษฐ์ธรรม	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

กองจัดการ

พระคมสัน ฐิตเมธโส, ผศ.	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ, ดร.	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ปริญญา นิกรกุล	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
อาจารย์ ดาวเหนือ บุตรสีทา	คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศิลปินกรรม :

พระมหาเกรียงศักดิ์ อินทปญโญ, ดร.	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
นายถาวร ภูษา	สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สำนักงาน

สำนักงานวารสารสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อาคารเรียนรวม โชน B ชั้น M เลขที่ 79 หมู่ 1 ตำบลลำไทร อำเภอลำไทร จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 13170

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ : วารสารสหวิทยาการทางสังคมศาสตร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

1. พระสุธีรัตนบัณฑิต,รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. พระอุดมสิทธินายก,รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. พระครูสุธีภิตติบัณฑิต, รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
4. รศ.ดร.สุรพล สุยะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
5. รศ.ดร.เกียรติศักดิ์ สุขเหลือง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
6. พระปลัดระพีณ พุทธิสารโ, ผศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
7. รศ.ดร.ภัทรพล ใจเย็น	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
8. รศ.ดร.โกนิภูษิต ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
9. ผศ.ดร.รัฐพล เย็นใจมา	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
10. ผศ.ดร.ผดุง วรรมทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
11. ผศ.ดร.ธิติวุฒิ หมั่นมี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
12. ผศ.ดร.สมบัติ อรรถพิมล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
13. อาจารย์ ดร.ลำพอง กล่อมกุล	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

1. พระเมธาวิเชียร รศ.ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
2. รศ.ดร.ชลวิทย์ เจียรจิตต์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. รศ.ดร.อัจฉรา หล่อตระกูล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
4. รศ.ดร.ชัยยุทธ ชีโนกุล	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
5. รศ.ดร.ดวงตา สราญรมย์	มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์
6. รศ.ดร.นงเยาว์ อุทุมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
7. รศ.ดร.มนตรี วิวัฒน์สุข	มหาวิทยาลัยบูรพา
8. รศ.ดร.ภูมิ โชคเหมาะ	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
9. รศ.ดร.ว่าที่ พ.ต.ดร.สวัสดิ์ จิรัฐติกาล	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
10. ผศ.ดร.พลับพลึง คงชนะ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
11. ผศ.ดร.ชุมพล รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
12. ผศ.ดร.นฤมล อนุสนธิพัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
13. ผศ.ดร.ปิ่นฉัตร หอมบุญมา	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
14. ผศ.ดร.สุธี โกสิทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
15. ผศ.ดร.พงษ์พันธ์ นารีน้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

16. ผศ.ดร.คณกร สว่างเจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
17. ผศ.ดร.อนันต์ อูปสอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
18. ผศ.ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
19. ผศ.ดร.ตระกูล จิตวัฒนากร	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
20. อาจารย์ ดร.พรพรรณ โปรงจิตร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
21. อาจารย์ ดร. สุพรรณนิกา ศรีพูล	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
22. อาจารย์ ดร.ไชยา ประดิษฐ์ธรรม	มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
23. อาจารย์ พีรพัฒน์ พันศิริ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

บทบรรณาธิการ

วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ฉบับนี้เป็นฉบับที่ 1 ประจำปี 2566 (มกราคม - กุมภาพันธ์) และเป็นวารสารที่ตีพิมพ์บทความวิจัย และบทความวิชาการด้านสังคมศาสตร์ ดังนั้น กองบรรณาธิการมีความเข้าใจชัดเจนเกี่ยวกับคุณภาพวารสารตามกรอบการประเมินคุณภาพวารสาร บทความทางวิชาการและงานวิจัยได้รับการคัดเลือกและคัดกรองอย่างเข้มข้นโดยผู้เขียนเพื่อตีพิมพ์บทความตามมาตรฐานที่กำหนดเพื่อปรับปรุงคุณภาพของวารสารให้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ กองบรรณาธิการยังได้ปรับปรุงรูปแบบและรายละเอียดของเนื้อหา ในปริมาณที่จะทำให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์ ภาควิชาเศรษฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 ประจำปี 2566 (มกราคม-กุมภาพันธ์) ประกอบด้วยบทความวิชาการและงานวิจัยจำนวน 4 บทความ สุดท้ายนี้ บรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความวิชาการและบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามความเหมาะสม หากผู้อ่านให้คำแนะนำในการปรับปรุงวารสารนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ด้านการศึกษาไทย กองบรรณาธิการขอขอบคุณและยินดีรับไว้เพื่อการปรับปรุงวารสารต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดช ชูจันทร์

บรรณาธิการวารสาร

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(3)
บทบรรณาธิการ	(5)
สารบัญ	(6)
บทความวิชาการและบทความวิจัย	
บทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	1-20
<i>อนุภูมิ ไชวเกษม, วิชรินทร์ ชาญศิลป์</i>	
อิทธิพลส่งผ่านของการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์ต่อความสัมพันธ์ ระหว่างความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีและความตั้งใจซื้อของแฟนด้อม	21-37
<i>ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม</i>	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกร ในจังหวัดราชบุรี	38-52
<i>สุจิตรา อุดรสีสร, กาญจนา ศรีพฤษ์เกียรติ, วลีรัตน์ สุพรรณชาติ</i>	
การปรับตัวด้านการดำรงชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่านในหมู่บ้านคลองโคกช้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก	53-77
<i>เนตรชนก วันอิน, ชญานิน ลำควน</i>	

บทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมือง
ของนักเรียนมัธยมศึกษา ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

THE ROLE OF SOCIAL MEDIA IN CREATING POLITICAL AWARENESS OF SECONDARY
SCHOOL STUDENTS IN AYUTTHAYA PROVINCE

อนุภูมิ โสวเกษม, วชิรินทร์ ชาญศิลป์

Anubhumi Sowkasem, Vacharin Chansilp

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Corresponding Author E-mail: -

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก 3 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อทางสังคมที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 2) เพื่อศึกษาเครื่องมือที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 ท่าน เลือกแบบเจาะจง และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ สรุปผล และนำเสนอเขียนเป็นความเรียง

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1. บทบาทของสื่อทางสังคมที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สื่อทางสังคมเป็นบ่อเกิดของความรู้ และทำให้นักเรียนมีช่องทางได้เรียนรู้สิ่งใหม่ๆ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ แสดงความคิดเห็น แบ่งปันข้อมูลข่าวสารและโอกาสทางเครือข่าย ซึ่งสามารถเชื่อมต่อกับประชาชนได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพ สื่อทางสังคมได้มีบทบาทสำคัญในสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย สื่อทางสังคม Facebook สื่อทางสังคม Google และสื่อทางสังคม Twitter

2. เครื่องมือที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วย สื่อทางสังคม Facebook สื่อทางสังคม Google และสื่อทางสังคม Twitter สื่อสังคมในฐานะเครื่องมือในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมือง พบว่า เป็นแพลตฟอร์มที่ใช้บ่อยที่สุดในทางการเมือง วิธีการดังกล่าวได้เปลี่ยนจากทางการเมืองไปอย่างสิ้นเชิง มีการใช้ในการหาเสียงทางการเมือง การประท้วง สร้างการรับรู้ทางการเมืองและการเคลื่อนไหวทางการเมือง มีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และมีส่วนสำคัญในการได้รับความรู้ทางการเมืองและแรงจูงใจในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางการเมืองพร้อมทั้งให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น เนื่องจากแพลตฟอร์มเหล่านี้สามารถติดตามเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับโลก

3. แนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมเป็นการฝึกให้มีทักษะและพอโตขึ้นจะมีทักษะชีวิต มีการกระตุ้นให้นักเรียนได้กลายเป็นผู้มีทักษะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการกล่อมเกลารวมทั้งทางการเมืองโดยการประยุกต์หลักสัพบุริธรรม 7 ได้แก่ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักกาล รู้จักประมาณ รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล ซึ่งมีแทรกอยู่แล้วในกระบวนการกล่อมเกลารวมทั้งทางการเมือง ให้นักเรียนมีกิจกรรมทางการเมืองอย่างเสรี ให้เสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองควรส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยในห้องเรียนและสังคม และหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมที่สุด ก็คือการประยุกต์หลักสัพบุริธรรมไปใช้ด้วยแล้ว ก็ยิ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดมีการตื่นรู้ทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม และเกิดความไว้วางใจต่อผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ ตลอดจนการมีทัศนคติที่ดีต่อการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง อันจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของระบบการเมืองการปกครองของประเทศชาติสืบต่อไป

คำสำคัญ: ความตื่นรู้ทางการเมือง; บทบาทของสื่อสังคม; นักเรียนมัธยมศึกษา

Abstract

The research study consisted of 3 main objectives: 1) to study the role of social media in creating political awareness among secondary school students in Ayutthaya Province; 2) to study instruments creating political awareness of secondary school students in Ayutthaya Province; and 3) to present a model for creating political awareness among secondary school students in Ayutthaya Province by applying the Seven-Sappurisa dhamma. The research was employed

by Mixed Methods: Quantitative Research collecting data by using questionnaire and Qualitative Research collection data with interviewing the 17 key informants. And the collected data were analyzed and synthesized as well as summarized and presented as composition.

The findings of the research are as follows: 1. As for studying the role of social media in creating political awareness among secondary school students in Ayutthaya Province, it has been found that social media has been regarded as a source of knowledge and gives students an opportunity to learn new things, exchange knowledge, share information and networking opportunities being able to connect with people quickly and efficiently. The social media plays an important role in raising the political awareness of secondary school students in Ayutthaya Province consisting of Facebook, Google, and Twitter.

2. As for instruments creating political awareness of secondary school students in Ayutthaya Province, those consist of Facebook, Google, and Twitter. Social media, as the instruments creating political awareness, was found to be the most frequently used platform in politics. The said approach has completely changed the political scene. In matter of that it is used in political campaigns, protests, political awareness, and political activism. It has a great influence on the behavior of voters and plays an important role in obtaining political knowledge and motivation to express opinions on political matters as well as giving freedom to express their opinions, due to those platforms can track events in both local and global levels.

3. As for the model for creating political awareness among secondary school students in Ayutthaya Province, it has been found It is a model to encourage students to participate in all activities as a practice to have skills and when they grow up, they will have life skills. Students are encouraged to become skilled in political participation. This can be called political refinement by applying the seven Sappurisadhamma principles: knowing the cause, knowing the purpose,

knowing oneself, knowing moderation, knowing the proper time, knowing the community, and knowing the individual, which is already inserted in the political refinement process allowing students to engage in political activities, allowing freedom of political expression that should promote democratic values in the classroom and through social media. Accordingly, the most suitable Buddhist principles is Sappurisdhamma resulting students be awakened in politics appropriately, and trust in political leaders at various levels as well as have a positive attitude towards politics and political culture. This will result in the stability of the country's political and administrative system as well.

Keywords: Political Awareness, Role of social media, Secondary School Students

บทนำ

ในปัจจุบันการสื่อสารทางสังคมได้เข้ามามีบทบาทที่สำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งการใช้สื่อทางสังคมมีพัฒนาการมาโดยลำดับ กล่าวคือ ในสังคมดั้งเดิมเทคโนโลยียังไม่เจริญก้าวหน้าและความจำเป็นในเรื่องการรับรู้ข่าวสารมีน้อยโดยเฉพาะทางการเมืองเพราะการปกครองจะเป็นระบบปิดอำนาจการปกครองอยู่ในมือของชนชั้นนำ โดยที่ประชาชนไม่มีโอกาสจะได้มีส่วนร่วมวิพากษ์วิจารณ์การปกครองได้ ดังนั้น ระบอบการปกครองจึงเป็นระบอบเผด็จการและระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ (วิโชติ วัฒนโณ, 2555, น. 141) การสื่อสารอยู่ในระยะเปลี่ยนผ่านการสื่อสารมีความเป็นทวิลักษณ์ ซึ่งในด้านหนึ่งใช้ระบบเทคโนโลยีสมัยใหม่ ขณะที่อีกด้านหนึ่ง เป็นการสื่อสารแบบพบหน้ากันและภายในชุมชนลักษณะของสังคมเช่นนี้จะเป็นสังคมที่กำลังพัฒนา ในส่วนหนึ่งของสังคมจะก้าวหน้า เช่น มีการประกอบการลงทุนอุตสาหกรรม แต่อีกด้านยังมีความล้าหลัง และระบอบการเมืองการปกครองอาจจะยังเป็นเผด็จการอยู่การไหลเวียนของข่าวสารยังไม่เป็นอิสระเสรีอย่างที่เป็นอยู่ในสังคมสมัยใหม่ (วิโชติ วัฒนโณ, 2555, น. 141)

สื่อมวลชนเชื่อมโยงกับการสื่อสารโดยผู้นำทางทัศนคติที่ไม่เป็นทางการต่างๆ ซึ่งจะมีอิทธิพลต่อบุคคลในสังคมที่พบปะหรือสนทนาอยู่ด้วยเป็นประจำ ประชาชนจะได้รับข่าวสารอย่างเต็มที่เพราะเป็นสังคมข่าวสารและประชาชนสามารถเลือกบริโภคข่าวสารได้ตามต้องการ และสามารถทำได้อย่างรวดเร็วและทั่วถึง (วิโชติ วัฒนโณ, 2555, น. 141) ในขณะเดียวกัน สื่อสังคมออนไลน์กลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักการเมืองในการรณรงค์หาเสียง การสร้างคะแนนนิยม และการสื่อสารกับประชาชน นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นเครื่องมือในการช่วยเพิ่มพื้นที่สาธารณะที่ใช้แสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์การเมืองของประชาชนทั่วไป รวมทั้งแสดงพลังของมวลชนนำไปสู่การเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างรูปธรรม เช่น การชุมนุม

ประท้วง การแสดงสัญลักษณ์ที่มีนัยยะทางการเมือง และการต่อต้านหรือสนับสนุนกลุ่มทางการเมืองที่ตนเองชื่นชอบ เป็นต้น (Bogdan Patrut and Monica Patrut (ed.), 2014, p. 15)

เมื่อพูดถึงสังคมประชาธิปไตย ประชาชนจะต้องมีความสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองให้มากเท่าที่จะมากได้โดยที่ไม่มีการจำกัดและกีดกันในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ซึ่งจะเป็นการบ่งบอกลักษณะของประชาธิปไตย สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ประกอบไปด้วยการฟ้องเจ้าหน้าที่รัฐ การประท้วง การส่งจดหมายหรือสื่อสารต่างๆ ไปยังสำนักงานการบริจาคเงินให้ผู้สมัคร การออกเสียงเลือกตั้ง การทำงานให้พรรคการเมือง กิจกรรมด้านการรณรงค์ ซึ่งเป็นรูปแบบเดิมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและกำลังจะลดลง ขณะที่รูปแบบของกิจกรรมทางการเมืองที่พลเรือนคิดสร้างขึ้นและเน้นในเรื่องนโยบายได้เพิ่มมากขึ้น (Russell J. Delton, 2006, p. 73)

ส่วนในด้านการตื่นรู้ทางการเมืองมีความสำคัญมากในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งประชาชนจะต้องมีความสนใจทางด้านการเมืองความรู้ทางด้านการเมืองและความเข้าใจทางด้านการเมือง นักปราชญ์มองการตื่นรู้ทางการเมืองว่าเป็นบ่อเกิดของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เพิ่มขึ้นซึ่งก่อให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาของชาติ ดังนั้น บทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตื่นรู้ทางการเมืองที่มีกับเยาวชนจะแสดงอิทธิพลในด้านความคิดและปลูกฝังทัศนคติค่านิยมในระบอบประชาธิปไตยได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของผู้ส่งข่าวสารทางสื่อทางสังคมรวมทั้งผู้รับข่าวสารทางสื่อสังคมด้วยเช่นกัน

ในปัจจุบันซึ่งเป็นยุคข้อมูลข่าวสารที่ทุกคนเข้าถึงได้ง่ายทำให้เยาวชนมุ่งความสนใจไปในทางที่ไม่เป็นสาระที่มีประโยชน์กับชีวิตของตนเองอีกทั้งเยาวชนยังเป็นผู้ที่มีจิตใจที่ยังขาดการยับยั้งชั่งใจพิจารณาว่าสิ่งใดมีประโยชน์และไม่มีประโยชน์การรับข้อมูลข่าวสารที่ไม่เป็นประโยชน์ของเยาวชนอาจทำให้เยาวชนตกเป็นเหยื่อของผู้ไม่หวังดีได้ง่าย และสื่อสังคมอาจมีข้อมูลด้านลบให้กับเยาวชนได้ถ้าหากผู้ดำเนินการสื่อสารยังขาดจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคมโดยรวม ในขณะที่เดียวกัน การแทรกเข้ามาของสื่ออินเทอร์เน็ตและการสร้างสื่อทางสังคมและการบริโภคสื่อได้เพิ่มมากขึ้นอย่างหาประมาณมิได้ ในทุกมุมของโลก นี้ได้ส่งผลให้การเมืองในทุกส่วนของโลกมีอยู่ในหลายหนทาง สื่อทางสังคมได้กลายเป็นเครื่องมือสนับสนุนในการเรียนรู้และตื่นรู้ของพลเมืองและทั้งยังเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชนอย่างหาประมาณมิได้ แต่ในขณะที่เดียวกัน สื่อสังคมก็อาจทำให้เยาวชนตกเข้าไปในทางที่ไม่ถูกไม่ควรจากการสื่อสารที่ขาดความรับผิดชอบ และเนื้อหาสาระที่ขาดความถูกต้องชัดเจนและไม่เป็นจริง

ในปัจจุบัน เยาวชนรุ่นใหม่มีความสนใจเป็นอย่างมากในการเข้าร่วมงานเครือข่ายทางสังคมออนไลน์ซึ่งเครือข่ายเหล่านี้ได้สร้างการเชื่อมต่อระหว่างกันและกัน และการเชื่อมต่อเหล่านี้ทำให้สามารถมีข้อมูลทางการเมืองไหลไปสู่เครือข่ายอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว ข้อมูล

อาจจะเป็นข่าวทางการเมืองหรือความคิดเพื่อสร้างการตื่นรู้ทางการเมือง ดังนั้น สื่อทางสังคมจึงได้สร้างทางเลือกของแหล่งข้อมูลข่าวสารในสายตาของสังคม

ในการวิจัยนี้ ผู้วิจัยมุ่งให้ความสนใจในบทบาทของสื่อทางสังคมที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองให้แก่เยาวชนมากน้อยเพียงไร ซึ่งเยาวชนส่วนใหญ่มักจะสนใจไปในด้านที่ไม่ได้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองและการตื่นรู้ทางการเมืองหากแต่สนใจไปในด้านบันเทิงเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปกครองของระบอบประชาธิปไตย และการดำรงอยู่ของระบอบประชาธิปไตยของไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อทางสังคมที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาเครื่องมือที่ส่งผลต่อการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อนำเสนอแนวทางของสื่อสารสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง บทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทของสื่อทางสังคมที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อศึกษาเครื่องมือที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และเพื่อนำเสนอแนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยการประยุกต์หลักสัปปุริสธรรม 7 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนเป็นลำดับต่อไป

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Methods) ซึ่งในส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรที่ใช้ในการศึกษาผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มอดีตนักการเมือง และกลุ่มครูโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 17 รูป/คน ซึ่งเป็นประชากรที่ให้ข้อมูลสำคัญสำหรับการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสังเกตการณ์ (Observation) โดยมีขั้นตอน ลักษณะ และการตรวจสอบ เครื่องมือโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีขั้นตอนดังนี้

1) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ บทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

2) สร้างเครื่องมือโดยกำหนดประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไข

4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่ม ตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

5) หากพบว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่นแล้วจึงนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือสำหรับการสัมภาษณ์

ในการวิจัยนี้ ใช้การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) มีลักษณะ เป็นคำถามแบบปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดย สัมภาษณ์กลุ่มประชากรผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ได้แก่ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มนักวิชาการด้านพระพุทธศาสนา กลุ่มอดีตนักการเมือง และกลุ่มครูโรงเรียนมัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้น 17 รูป/คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตาม ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ (Interview) และแบบสังเกตการณ์ (Observation) ตามกลุ่ม ตัวอย่างที่ได้จำแนกไว้

2) ติดต่อขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหาร หรือหัวหน้าหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย และเวียนหนังสือขออนุเคราะห์ ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าเก็บข้อมูล

3) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหารหรือหัวหน้า หน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต นำมาจัดกลุ่มคำตอบ วิเคราะห์รายชื่อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods) ซึ่งในส่วนการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 33,823 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 32 แห่งของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก เป็นการคัดเลือกพื้นที่ศึกษาโดยการสุ่มแบบง่าย (Simple Sampling) ได้ 3 แห่ง มีจำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 9,981 คน และขั้นตอนที่สองทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Sampling) เพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการหาได้จากสูตร Taro Yamane ไปสุ่มตัวอย่างในโรงเรียนทั้ง 3 แห่ง ที่เป็นตัวแทน ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้รวมทั้งสิ้น 400 กลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยมีขั้นตอน ลักษณะ และการตรวจสอบ เครื่องมือโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ และมีขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1) ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จากเอกสาร และผลงานการวิจัยที่เคยมีผู้ดำเนินการวิจัยเอาไว้

2) สร้างเครื่องมือโดยกำหนดประเด็นคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3) นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และปรับปรุงแก้ไข

4) นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลองใช้กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างประชากรที่จะดำเนินการวิจัยเพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ

5) หากพบว่า เครื่องมือมีความเชื่อมั่นแล้วจึงนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่างเป้าหมายต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1) ขอคำแนะนำจากปรึกษาโครงการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้

2) หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธาน และกรรมการที่ปรึกษาโครงการวิจัย เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน ๔ ท่าน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถาม รูปแบบของแบบสอบถาม ตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.71

3) หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด เท่ากับ 0.9841

4) นำแบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์ที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่อที่ปรึกษาโครงการวิจัย เพื่อขอความเห็นชอบและจัดพิมพ์แบบสอบถาม/แบบสัมภาษณ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะได้ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลตาม ขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้จำแนกไว้

2) ติดต่อขอหนังสือจากสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหาร หรือหัวหน้าหน่วยงานกลุ่มเป้าหมาย และเวียนหนังสือขออนุเคราะห์ ผู้บริหาร หัวหน้าหน่วยงานต่างๆ ที่จะเข้าเก็บข้อมูล

3) นำส่งหนังสือขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงผู้บริหารหรือหัวหน้า หน่วยงานที่เป็นกลุ่มเป้าหมายโดยกำหนดวันที่จะไปแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

4) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามแล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ จำนวน 400 ชุด มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสำรวจ (Editing) แล้วดำเนินการลงรหัสตามคู่มือการลงรหัส (Code Book) หลังจากนั้น ได้มีการตรวจสอบแบบสำรวจเพื่อความถูกต้องอีก 1 ครั้ง แล้วจึงดำเนินการถ่ายรหัสดังกล่าวลงในแบบฟอร์มถ่ายข้อมูล (Transfer Sheet) บรรจุข้อมูลลงในคอมพิวเตอร์ และวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลนั้น ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามโดยการใช้การประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์และเสนอข้อมูล ดังนี้

1) สถานภาพส่วนบุคคลและปัจจัยทางด้านสังคม วิเคราะห์โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2) ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชากรเกี่ยวกับบทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D. (Standard Deviation) นำเสนอข้อมูลโดยเขียนเป็นความเรียงประกอบตาราง

3) ข้อมูลข้อเสนอแนะแนวทางจากคำถามปลายเปิดผู้วิจัยได้นำมาจัดกลุ่มคำตอบวิเคราะห์รายข้อ วิเคราะห์โดยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาประกอบบริบท (Content Analysis Techniques)

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องบทบาทของสื่อสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผู้วิจัยได้ทำการสรุปผลวิจัยดังต่อไปนี้ คือ

1. การวิเคราะห์บทบาทของสื่อทางสังคมที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

นักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสภาพการตื่นรู้ทางการเมือง โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งให้ความสนใจทางการเมือง ความรู้ทางการเมืองและความเข้าใจทางการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด ขณะที่ด้านสื่อทางสังคม Facebook นักเรียนเห็นว่า Facebook ได้เสนอข่าวสารการเมืองทำให้มีความสนใจทางการเมืองมาก ส่วนด้านสื่อทางสังคม Twitter นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้เข้าใจประเด็นทางการเมืองที่

นักการเมืองออกมาแสดงความคิดเห็นในวาระต่างๆ มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Khamoka (2022) ได้ศึกษาบทบาทของแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียในการสร้างความตระหนักรู้ทางการเมืองในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาลในเมือง Duhok ในอิรัก การศึกษาสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่มีเปอร์เซ็นต์สูงในการแสวงหาความรู้และข่าวการเมือง เนื่องจากมีความรวดเร็ว ไร้การตรวจสอบ กระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรวบรวมการรับรู้ทางการเมือง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม พบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ อยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งนักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้รู้จักเหตุที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักผล นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้รู้ผลแห่งการปกครองแบบเผด็จการว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักตน นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้รู้ตนเองว่าได้แสวงหาความรู้ในการปกครองประชาธิปไตย มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านรู้จักความพอดีในการติดตามข่าวสารทางการเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้กำหนดกาลเวลาที่เหมาะสมในการรับสื่อทางสังคม มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชนหรือสังคม นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้ใช้สื่อทางสังคมในด้านการแสดงความคิดเห็นที่มุ่งชุมชนเป็นหลัก มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่าท่านได้ใช้สื่อทางสังคมส่งข่าวโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีเพศ วัยและการศึกษา มากที่สุด

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ตัวแปรตาม) โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด ขณะที่ด้านความสนใจทางการเมือง นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านให้ความสนใจในประเด็นที่มีความขัดแย้งทางความคิดในสังคม ด้านความรู้ทางการเมือง ในประเด็นว่าท่านได้ทราบเป็นอย่างดีว่าระบบการเมืองปฏิบัติการได้อย่างไร ด้านความเข้าใจทางการเมือง ในประเด็นว่า ท่านมีความเข้าใจสถาบันต่างๆ ที่ปฏิบัติการอยู่ในระบบการเมือง และด้านการสนับสนุนทางการเมือง นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านสนับสนุนการอบรมกลุ่มอาสาสมัครทางการเมือง มากที่สุด

2. การวิเคราะห์เครื่องมือที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เครื่องมือที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่โดดเด่น ได้แก่

สื่อสังคม Facebook: ปัจจุบันมีสื่อหลากหลายทำให้เยาวชนได้เข้าถึงความตื่นรู้ทางการเมือง เช่น Facebook เป็นต้น บทบาทของสื่อสังคมมีมากต่อสังคมปัจจุบันกับเยาวชนซึ่งให้

ความสนใจอย่างมากต่อเหตุการณ์ทางการเมืองและกระตุ้นให้เกิดความสนใจทางการเมือง มีบทบาทสูงเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีข่าวสารและเข้าถึงเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ ในสถานการณ์ปัจจุบันการสื่อสารเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของสังคมอย่างรวดเร็วโดยระบบออนไลน์ แต่ความสนใจในสื่อประเภทใดก็สามารถเลือกได้หากเป็นสื่อทางการเมืองที่สื่อกันในหมู่นักเรียน ก็จะเป็นประเด็นของการส่งรูปข้อความต่อๆ กันบางเรื่องบางประเด็นก็ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เกิดการตื่นตัวให้ค้นหาเพื่อจะารู้เท่าทันสังคมข่าว ดังนั้น การสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองกับเยาวชนในปัจจุบันบทบาทของสื่อต้องนำเสนอในหลากหลายแง่มุมที่มีความเป็นธรรมและหลีกเลี่ยงประเด็นที่ก่อให้เกิดความแตกแยกโดยเฉพาะการสาดโคลนใส่กันโดยขาดข้อมูลที่เป็นจริง

สื่อสังคม Google: สื่อทางสังคมที่เป็นเครื่องมือในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ Google ซึ่งนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสนใจทางการเมือง ความรู้ทางการเมืองและความเข้าใจทางการเมืองจากสื่อออนไลน์ และยังให้ความสนใจทางการเมือง และความเข้าใจทางการเมืองผ่านสื่อทางสังคม คือ Google เป็นส่วนมาก นอกจากนี้ ให้ความสนใจในบทบาทของสื่อทางสังคมที่เผยแพร่เรื่องการเมืองเพราะมีความฉับไวมาก

สื่อสังคม Twitter: บทบาทของสื่อทางสังคมกับเยาวชนมีความใกล้ชิดสื่อตรงถึงมือของเยาวชนมากขึ้นสื่อทางสังคมควรถูกใช้หรือไม่ในมุมมองในยุคนี้อาจถามว่าควรไม่ควรตอบว่าห้ามไม่ได้ เพราะการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสารล้ำสมัยส่งตรงถึงมือผู้บริโภคผ่านมือถือซึ่งมือถือเปรียบเสมือนคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่รวมทุกข่าวสารในการเผยแพร่ข้อมูล

3. แนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นแนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมเป็นการฝึกให้มีทักษะและพอโตขึ้นจะมีทักษะชีวิต มีการกระตุ้นให้นักเรียนได้กลายเป็นผู้มีทักษะในการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นการกล่อมเกลາทางการเมืองโดยการประยุกต์หลักสี่ปฐพีธรรม 7 ได้แก่ รู้จักเหตุ รู้จักผล รู้จักตน รู้จักกาล รู้จักประมาณ รู้จักชุมชน และรู้จักบุคคล ซึ่งมีแทรกอยู่แล้วในกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมือง ให้นักเรียนมีกิจกรรมทางการเมืองอย่างเสรี ให้เสรีภาพในการแสดงออกทางการเมืองควรส่งเสริมค่านิยมประชาธิปไตยในห้องเรียนและสังคม และหลักพุทธธรรมที่เหมาะสมที่สุด ก็คือการประยุกต์หลักสี่ปฐพีธรรมไปใช้ด้วยแล้ว ก็ยิ่งจะให้นักเรียนเกิดมีการตื่นรู้ในทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม และเกิดความไว้วางใจเชื่อใจต่อผู้นำทางการเมืองในระดับต่างๆ ตลอดจนการมีทัศนคติที่ดีต่อการเมืองและวัฒนธรรมทางการเมือง อันจะส่งผลให้เกิดความมั่นคงของระบบการเมืองการปกครองของประเทศชาติสืบต่อไป

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวิจัยเรื่อง “บทบาทของสื่อสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผู้วิจัยได้สรุปอภิปรายผลการวิจัยดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์บทบาทของสื่อทางสังคมที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า

นักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสภาพการตื่นรู้ทางการเมือง โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งให้ความสนใจทางการเมือง ความรู้ทางการเมืองและความเข้าใจทางการเมืองจากสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อวิทยุโทรทัศน์มากที่สุด ขณะที่ด้านสื่อทางสังคม Facebook นักเรียนเห็นว่า Facebook ได้เสนอข่าวสารการเมืองทำให้มีความสนใจทางการเมืองมาก ส่วนด้านสื่อทางสังคม Twitter นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้เข้าใจประเด็นทางการเมืองที่นักการเมืองออกมาแสดงความคิดเห็นในวาระต่างๆ มากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Khamoka (2022) ได้ศึกษาบทบาทของแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียในการสร้างความตระหนักรู้ทางการเมืองในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐบาลในเมือง Duhok ในอิรัก การศึกษาสรุปได้ว่าผู้เข้าร่วมใช้แพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียที่มีเปอร์เซ็นต์สูงในการแสวงหาความรู้และข่าวการเมืองเนื่องจากมีความรวดเร็ว ไร้การตรวจสอบ กระตุ้นการมีส่วนร่วมทางการเมือง และรวบรวมการรับรู้ทางการเมือง

ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสัปปุริสธรรม 7 ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยภาพรวม พบว่า ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ อยู่ในระดับสูงที่สุด ซึ่งนักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้รู้จักเหตุที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักผล นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้รู้ผลแห่งการปกครองแบบเผด็จการว่าเป็นการปกครองแบบประชาธิปไตย มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักตน นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้รู้ตนเองว่าได้แสวงหาความรู้ในการปกครองประชาธิปไตย มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านรู้จักความพอดีในการติดตามข่าวสารทางการเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้นมากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้กำหนดกาลเวลาที่เหมาะสมในการรับสื่อทางสังคม มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชนหรือสังคม นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านได้ใช้สื่อทางสังคมในด้านการแสดงความคิดเห็นที่มุ่งชุมชนเป็นหลัก มากที่สุด ด้านความเป็นผู้รู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่าท่านได้ใช้สื่อทางสังคมส่งข่าวโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีเพศ วัยและการศึกษา มากที่สุด

ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (ตัวแปรตาม) โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับสูงสุด ขณะที่ด้านความสนใจทางการเมือง นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านให้ความสนใจในประเด็นที่มีความขัดแย้งทางความคิดในสังคม ด้านความรู้ทางการเมือง ในประเด็นว่า ท่านได้ทราบเป็นอย่างดีว่าระบบการเมืองปฏิบัติการได้อย่างไร ด้านความเข้าใจทางการเมือง ในประเด็นว่า ท่านมีความเข้าใจสถาบันต่างๆ ที่ปฏิบัติการอยู่ในระบบการเมือง และด้านการสนับสนุนทางการเมือง นักเรียนเห็นด้วยกับประเด็นว่า ท่านสนับสนุนการอบรมกลุ่มอาสาสมัครการเมือง มากที่สุด

2. การวิเคราะห์เครื่องมือที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า เครื่องมือที่สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่โดดเด่น ได้แก่

สื่อสังคม Facebook: ปัจจุบันมีสื่อหลากหลายทำให้เยาวชนได้เข้าถึงความตื่นรู้ทางการเมือง เช่น Facebook เป็นต้น บทบาทของสื่อสังคมมีมากต่อสังคมปัจจุบันกับเยาวชนซึ่งให้ความสนใจอย่างมากต่อเหตุการณ์ทางการเมืองและกระตุ้นให้เกิดความสนใจทางการเมือง มีบทบาทสูงเนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคเทคโนโลยีข่าวสารและเข้าถึงเยาวชนคนรุ่นใหม่ได้ ในสถานการณ์ปัจจุบันการสื่อสารเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายของสังคมอย่างรวดเร็วโดยระบบออนไลน์ แต่ความสนใจในสื่อประเภทใดก็สามารถเลือกได้หากเป็นสื่อทางการเมืองที่สื่อกันในหมู่นักเรียน ก็จะเป็นประเด็นของการส่งรูปข้อความต่อๆ กันบางเรื่องบางประเด็นก็ก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์เกิดการตื่นตัวให้ค้นหาเพื่อจะได้รู้เท่าทันสังคมข่าว ดังนั้น การสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองกับเยาวชนในปัจจุบันบทบาทของสื่อต้องนำเสนอในหลากหลายแง่มุมที่มีความเป็นธรรมและหลีกเลี่ยงประเด็นที่ก่อให้เกิดความแตกแยกโดยเฉพาะการสาดโคลนใส่กันโดยขาดข้อมูลที่เป็นจริง

สื่อสังคม Google: สื่อทางสังคมที่เป็นเครื่องมือในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ Google ซึ่งนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้ความสนใจทางการเมือง ความรู้ทางการเมืองและความเข้าใจทางการเมืองจากสื่อออนไลน์ และยังให้ความสนใจทางการเมือง และความเข้าใจทางการเมืองผ่านสื่อทางสังคม คือ Google เป็นส่วนมาก นอกจากนี้ ให้ความสนใจในบทบาทของสื่อทางสังคมที่เผยแพร่เรื่องการเมืองเพราะมีความฉับไวมาก ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ อับดุล กานี และคณะ (2020) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของโซเชียลมีเดียในฐานะเครื่องมือสำหรับการตระหนักรู้ทางการเมืองและการระดมพลในปากีสถาน การศึกษาพบว่าแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียเป็นวิธีที่ใช้บ่อยที่สุดในการเมืองของปากีสถานและในจังหวัดปัญจาบ วิธีการดังกล่าวได้เปลี่ยน

ฉากทัศน์ทางการเมืองไปอย่างสิ้นเชิง มีการใช้อย่างมากในการหาเสียงทางการเมือง การประท้วง รายการทอล์คโชว์ และมีผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

สื่อสังคม Twitter: บทบาทของสื่อทางสังคมกับเยาวชนมีความใกล้ชิดตรงถึงมือของเยาวชนมากขึ้นสื่อทางสังคมควรถูกใช้หรือไม่ในอนาคตนี้ถามว่าควรไม่ควรตอบว่าห้ามไม่ได้ เพราะการพัฒนาในด้านเทคโนโลยีทางการสื่อสารล้ำสมัยส่งตรงถึงมือผู้บริโภคผ่านมือถือซึ่งมือถือเปรียบเสมือนคอมพิวเตอร์เคลื่อนที่รวมทุกข่าวสารในการเผยแพร่ข้อมูล สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Al-Jasser (2020) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของแพลตฟอร์มโซเชียลมีเดียใหม่ในการปลูกจิตสำนึกของนักศึกษามหาวิทยาลัยซาอุดีอาระเบียต่อประเด็นทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่าผู้เข้าร่วมฟังพา Twitter อย่างมากในการรับความรู้ทางการเมือง เนื่องจากการใช้และเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ซึ่งในทางกลับกันจะกำหนดความตระหนักรู้ทางการเมืองและปรับปรุงความรู้ทางการเมืองและแรงจูงใจในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องทางการเมือง พร้อมทั้งให้อิสระในการแสดงความคิดเห็น และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ Saber (2017) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อใหม่ในการสร้างความตระหนักรู้ทางการเมืองในหมู่เยาวชนต่อปัญหาระดับชาติและระดับโลก การศึกษาสรุปได้ว่าวิธีการดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการสร้างความตื่นรู้ของแต่ละบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของความหลากหลายและความคลุมเครือ และการเข้าถึงแหล่งที่มา...วิธีการดังกล่าวถือเป็นความตระหนักรู้เชิงรับที่มีปฏิสัมพันธ์กับเงื่อนไขภายในและหล่อหลอมโดยการโฆษณาทางการเมือง

3. การวิเคราะห์แนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า สื่อทางสังคมมีอิทธิพลต่อสังคมปัจจุบันเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์หรือวิทยุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโซเชียลมีเดีย ซึ่งนักเรียนหมกมุ่นอยู่กับโซเชียลตลอดเวลา ดังนั้น จึงได้รับอิทธิพลจากสื่อเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุที่ในปัจจุบันนี้เป็นโลกแห่งการสื่อสารซึ่งบทบาทของสื่อทางสังคมมีความสำคัญมากในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมือง เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่ใช้การสื่อสารในสื่อทางสังคมเป็นส่วนมากและเข้ากับยุคสมัยของพวกเขา ดังนั้นเยาวชนมีความสนใจและตื่นรู้ทางการเมืองและเหตุการณ์ทางการเมืองของประเทศมากกว่าแต่ก่อน และสื่อทางสังคมเชื่อมต่อกับคนในสังคมได้อย่างรวดเร็วทันใจและมีประสิทธิภาพทำให้การตื่นรู้ทางการเมืองเป็นไปอย่างกว้างขวาง

แนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงสามารถแยกเป็นประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ด้านความสนใจทางการเมือง ด้วยอิทธิพลบทบาทของสื่อทางสังคมทำให้นักเรียนมีความสนใจประเด็นที่มีความขัดแย้งทางความคิดในสังคมมากที่สุด ให้ความสนใจเกี่ยวกับระบบ

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ความสนใจกับพฤติกรรมของนักการเมืองที่แสดงบทบาทในปัจจุบัน ซึ่งเป็นเงื่อนไขในอันที่ก่อให้เกิดการถ่ายทอดการกล่อมเกลารวมถึงการเมืองที่มีประสิทธิผล

2. ด้านความรู้ทางการเมือง แนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้วยอิทธิพลบทบาทของสื่อทางสังคมทำให้นักเรียนได้มีความรู้ดีเกี่ยวกับกระบวนการทางการเมือง นักการเมืองคนสำคัญในรัฐสภาของไทย และมีความรู้ดีเกี่ยวกับประเด็นการเมืองที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านความเข้าใจทางการเมือง ด้วยอิทธิพลบทบาทของสื่อทางสังคมทำให้นักเรียนได้มีความเข้าใจสถาบันต่างๆ ที่ปฏิบัติการอยู่ในระบบการเมือง มีความเข้าใจเป็นอย่างดีในเรื่องกฎเกณฑ์และรายละเอียดต่างๆ ในการเมือง เข้าใจในประเด็นการเมืองที่เกิดขึ้น

4. ด้านการสนับสนุนทางการเมือง สื่อทางสังคมมีบทบาทในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ด้านการสนับสนุนทางการเมืองทำให้นักเรียนเกิดการสนับสนุนการอบรมกล่อมเกลารวมถึงการเมือง สนับสนุนการได้มาซึ่งอำนาจของผู้นำตามหลักประชาธิปไตย สนับสนุนการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง สนับสนุนการดำรงอยู่ของประชาธิปไตยให้คงอยู่ยาวนาน และสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง

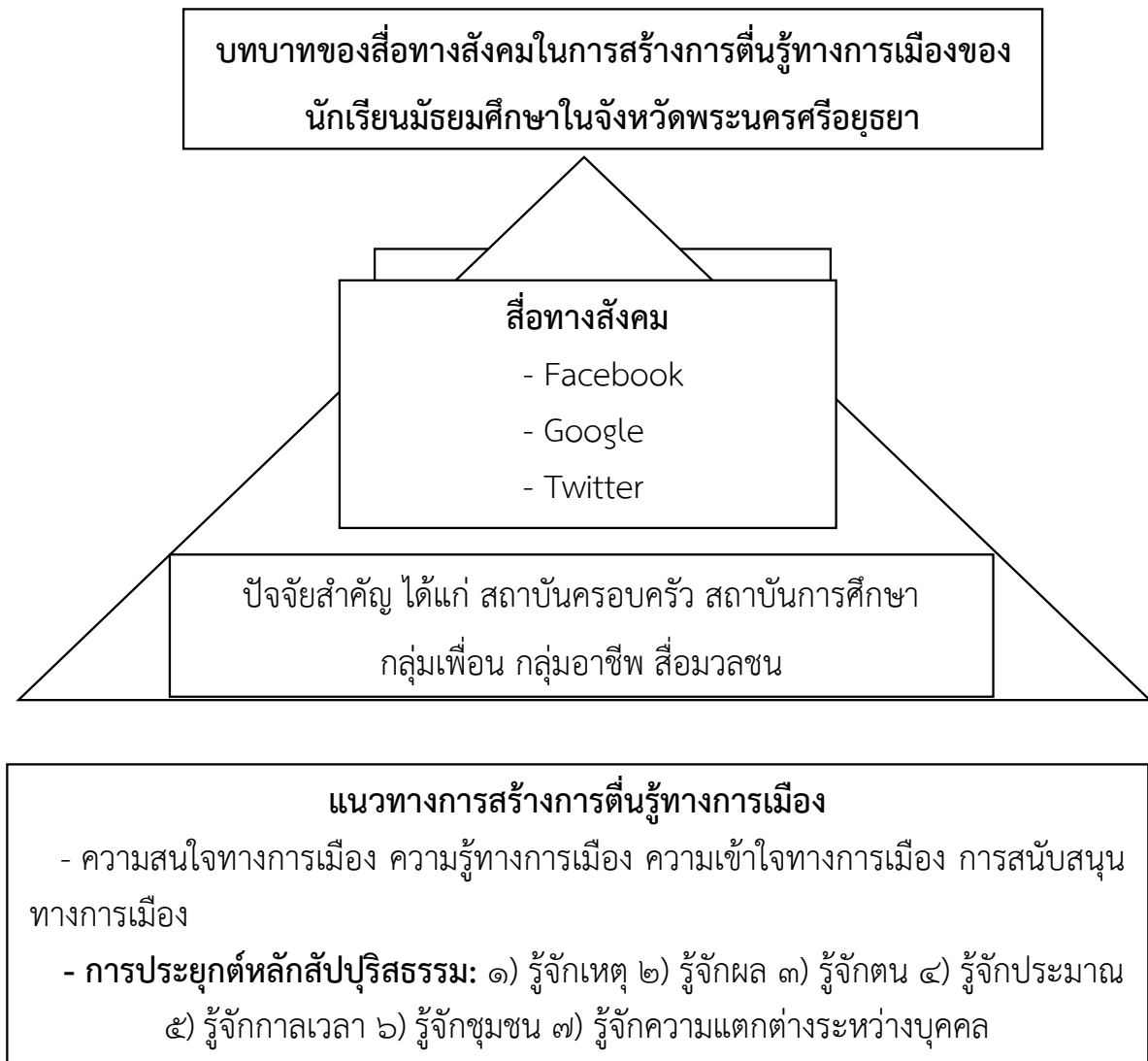
5. การประยุกต์หลักสี่ปฐพีธรรมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมือง เป็นสิ่งที่ดีงามและเหมาะสมเพราะทำให้เยาวชนรู้จักกาลเทศะรู้จักคนรู้จักตนสถานที่รู้จักการเคารพสิทธิคนอื่นรู้จักรอคอยในสภาวะการณ์ต่างๆ 1) ด้านความเป็นผู้รู้จักเหตุ นักเรียนได้รู้จักเหตุที่ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง การตื่นรู้ทางการเมือง ความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบัน หลักการแห่งการปกครองประชาธิปไตยที่ดี และได้รู้จักเหตุที่ทำให้ประชาธิปไตยมีคุณภาพและไม่มีคุณภาพ 2) ด้านความเป็นผู้รู้จักผล นักเรียนได้รู้ผลแห่งการปกครองแบบเผด็จการ การปกครองที่ไม่มีความชอบธรรม เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองอยู่ตลอดทุกกิจกรรม ชุมชน ท้องถิ่น 3) ด้านความเป็นผู้รู้จักตน นักเรียนได้รู้ตนเองว่าได้แสวงหาความรู้ในการปกครองประชาธิปไตย 4) ด้านความเป็นผู้รู้จักประมาณ นักเรียนรู้จักความพอดีในการติดตามข่าวสารทางการเมืองต่างๆ ที่เกิดขึ้น 5) ด้านความเป็นผู้รู้จักกาลเวลา นักเรียนได้กำหนดเวลาที่เหมาะสมในการรับสื่อทางสังคม รู้จักกาลเวลาที่จะส่งข่าวสารและรับข่าวสารทางการเมือง 6) ด้านความเป็นผู้รู้จักชุมชนหรือสังคม นักเรียนได้ใช้สื่อทางสังคมในด้านการแสดงความคิดเห็นที่มุ่งชุมชนเป็นหลัก ใช้สื่อทางสังคมในด้านการชักชวนเข้าร่วมทำกิจกรรมที่มุ่งไปยังกลุ่มเพื่อน และใช้สื่อสังคมเพื่อกระตุ้นการตื่นรู้ทางการเมืองที่มุ่งไปยังกลุ่มเยาวชน และ 7) ด้านความเป็นผู้รู้จักความแตกต่างระหว่างบุคคล นักเรียนได้ใช้สื่อทางสังคมส่งข่าวโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลที่มีเพศ วัย และการศึกษา

ดังนั้น ถ้าเรียนรู้หลักการวิธีการกระบวนการของระบบการเมืองการปกครองที่ดีแล้วก็จะทำให้เยาวชนและประชาชนได้มีพฤติกรรมคุ้นเคยหรือคุ้นชินกับระบบการเมืองนั้น มีการฝึกและเรียนรู้กระบวนการกลุ่มเกลตาทางการเมือง มีความคุ้นชินเรื่องเกี่ยวกับความเป็นประชาธิปไตย ยึดเสียงข้างมาก ความมีเหตุมีผลจะให้นักเรียนเรียนรู้และนำไปปฏิบัติทำให้นักเรียนมีวิจาร์ณญาณ มีเหตุมีผล ไม่ตกเป็นเครื่องมือรู้เท่าทันไม่ถูกหลอกมีความเคารพสิทธิผู้อื่นแบ่งปันความรู้ ยอมรับความคิดเห็นผู้อื่น มีวิจาร์ณญาณในการมีเหตุมีผล ซึ่งจะเป็นปัจจัยช่วยเสริมระบอบการปกครองให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ทำให้ปลูกฝังเป็นอุดมคติของประชาชนจากรุ่นสู่รุ่นให้มีการกลุ่มเกลตาทางการเมืองที่ดี และให้เยาวชนได้ตระหนักและตื่นตัวในทางการเมือง รู้เหตุรู้ผล รู้คน และรู้กาล จะทำให้เข้าใจรู้การเมืองอย่างถูกต้องและเหมาะสมต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของกฤษชพลณ์ บุญครอง และศิวัช ศรีโภคางกุล (2562) ซึ่งได้ทำการศึกษาเรื่อง การตื่นตัวทางการเมืองเป็ปัจจัยสำคัญสำหรับเยาวชน ผลการศึกษาพบว่า สถาบันกลุ่มเกลตาทางการเมืองมีบทบาทต่อความตื่นตัวทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.12, SD = 0.28) วัฒนธรรมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 2.31, SD = 0.31) นักศึกษาร้อยละ ๙๗.๗๗ มีความเข้าใจทางการเมืองเป็นอย่างดี แต่มีรู้ความสนใจทางการเมืองค่อนข้างน้อย การมีส่วนร่วมทางการเมือง อยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 1.55, SD = 0.42) และนักศึกษารับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อสังคมออนไลน์ คือ เฟซบุ๊ก มากที่สุด สรุปโดยภาพรวม นักศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น มีความตื่นตัวทางการเมืองในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นผลมาจากการถูกปิดกั้นการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมา ทศนคติที่มีต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นักศึกษาคิดว่าจะออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งร้อยละ ๙๗.๓๓ เหตุผลหลักในการตัดสินใจเลือก คือ นโยบาย ในอนาคตประเทศไทยน่าจะมีการรัฐประหารขึ้นอีก และนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าจะเลือกพรรคอนาคตใหม่ มากที่สุด

องค์ความรู้

จากการศึกษาบทบาทของสื่อทางสังคมในการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปเป็นแผนภาพ ดังต่อไปนี้

สื่อสังคมประกอบด้วย Facebook Google และ Twitter ได้สร้างการตื่นรู้ทางการเมืองแก่นักเรียนมัธยมศึกษาในด้านความสนใจทางการเมือง คือ ทำให้นักเรียนมีความรู้มีความสนใจทางการเมืองในระดับที่สูง เนื่องจากสื่อสังคมเข้าถึงได้ง่ายและเผยแพร่ข่าวสารทางการเมืองได้อย่างรวดเร็ว ในสถานการณ์ปัจจุบัน เนื้อหาทางการเมืองได้ถูกเผยแพร่บนสื่อสังคม นักเรียนจึงกระตือรือร้นที่จะตรวจสอบความถูกต้องด้วยตัวเองได้สะดวกและรวดเร็ว และคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ดีในทางการเมือง นี่คือนมอมงเชิงบวกที่สื่อสังคมออนไลน์สร้างขึ้น ดังนั้น สื่อสังคมออนไลน์จึงส่งผลกระทบต่อการเมือง ไม่เพียงเผยแพร่การรับรู้ทางการเมืองเท่านั้น แต่ยังมี

ก่อให้เกิดการระดมพลทางการเมืองอีกด้วยและยังช่วยเหลือผู้คนในการตัดสินใจทางการเมือง ซึ่งปัจจุบัน นักเรียนเริ่มตระหนักถึงพัฒนาการทางการเมืองและสิทธิทางการเมืองของตนมากขึ้น

สื่อสังคมมีบทบาทสำคัญในการรับรู้สิทธิและหน้าที่ทางการเมืองของนักเรียน ช่วยให้พวกเขาเรียนรู้กฎหมายใหม่ สิทธิขั้นพื้นฐานทางการเมือง หัวข้อมาตราในรัฐธรรมนูญ และระดับของเสรีภาพที่ได้รับ และมีส่วนสำคัญให้นักเรียนได้รับความรู้ทางการเมือง เนื่องจากแพลตฟอร์มเหล่านี้สามารถติดตามเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งระดับท้องถิ่นและระดับโลก พัฒนาวัฒนธรรมทางการเมือง ถ่ายทอดรายละเอียดของเหตุการณ์โดยตรง และสร้างความตระหนักรู้ในประเด็นระดับชาติ กำหนดนโยบายในอนาคตและรับทราบแผนระดับชาติ นอกจากนี้ สื่อสังคมออนไลน์ยังถือเป็นวิธีการสื่อสารระหว่างบุคคลและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทางสังคมอื่นๆ ที่ใช้งานในด้านการเมืองเพิ่มขึ้นอย่างมากในช่วงหลายปีที่ผ่านมา มีการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการหาเสียงทางการเมือง การประท้วงทางการเมือง การพูดคุยทางการเมืองทั้งโดยนักการเมืองและประชาชนทั่วไปเริ่มตระหนักถึงสิทธิทางการเมืองของตนมากขึ้น ทำให้องค์กรทางการเมืองที่จัดตั้งขึ้นต้องตอบสนองอย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างยั่งยืน
2. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อให้เกิดความยั่งยืน
3. ควรทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแนวทางการสร้างการตื่นรู้ทางการเมืองของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ในภูมิภาคอื่นๆ เพื่อให้เกิดความยั่งยืนของระบบการเมืองไทยสืบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- วิโชติ วัฒนโณ. (2555). *พฤติกรรมการเมืองเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Abdul Ghani et al. (2020). Social Media a Tool of Political Awareness and Mobilization: A Study of Punjab, Pakistan. *International Journal of creativity and Change*, 14(5).
- Al-Jasser, S. (2020). New Media and Political Awareness: The Role of News Networks on Social Media Platforms Twitter in Shaping Political Awareness among Saudi Students in the University Level. *Arab Journal for the Humanities Kuwait University*, 38(151), 141-184.
- Delton, Russell J. (2006). *Citizen Politics* (4th ed.). Warshington D.C.: QC Press.
- Khamoka, Idow Abdal. (2022). The Role of Social Media Websites in Political Awareness Shaping. *Academic Journal of Nawroz University*, 11(2), 91-107.
- Patrut, Bogdan and Monica Patrut (ed.). (2014). *Social Media in Politics*. Switzerland: Springer International Publishing.
- Saber, L. (2017). New Media Platforms as new tools for the production of political awareness in Algeria. *Journal of Human Science Larbi Ben M'hidi University*. Oum El-Bouaghi (8), 67-82.

อิทธิพลส่งผ่านของการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์ต่อ
ความสัมพันธ์ระหว่างความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีและความตั้งใจซื้อของแฟนด้อม
THE MEDIATING EFFECTS OF PERCEIVED VALUE AND PRODUCT SCARCITY ON THE
RELATIONSHIP BETWEEN KOREAN-ARTIST FANATICISM AND PURCHASE INTENTION
OF FANDOMS

ศรัณยพงศ์ เทียงธรรม

Saranyapong Thiangtam

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

Bangkok University

Corresponding Author E-mail: saranyapong.t@bu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์ต่อความสัมพันธ์ระหว่างความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีและความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินของผู้ที่เป็นแฟนด้อม ประชากรในการวิจัยคือแฟนด้อมที่ประเมินตนเองว่าเป็นแฟนด้อมศิลปินเกาหลี กลุ่มตัวอย่างได้จากการเลือกแบบสะดวกจำนวน 240 คน ใช้แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างที่ใช้คำถามปิดที่ผ่านการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงโดยมีค่าอัลฟาของครอนบักอยู่ในช่วง .75-.90 เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลและใช้การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุในการทดสอบสมมติฐานที่ระดับนัยสำคัญ .05

ผลการวิจัยพบว่าแบบจำลองที่มีตัวแปรส่งผ่านแบบคู่ขนานมีค่าสัมประสิทธิ์ความแม่นยำในการพยากรณ์ความตั้งใจซื้อของแฟนด้อมเท่ากับร้อยละ 21.45 ตัวแปรอิสระคือความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีส่งผลทางตรงต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์เท่ากับ .45 และส่งผลทางอ้อมผ่านการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์เท่ากับ .04 และ .06 ตามลำดับ

คำสำคัญ: แฟนด้อม; ความคลั่งไคล้ศิลปิน; การรับรู้ความคุ้มค่า; ความหายากของผลิตภัณฑ์; ความตั้งใจซื้อ

Abstract

The objective of this research was to study the mediating effects of perceived value and product scarcity on the relationship between Korean-artist fanaticism and intention to purchase artists' official product of fandoms. Research population were consumers who had identified themselves as Korean-artist fandoms. Convenience sampling was applied to select 240 samples. The research tool was the unstructured, close-ended questionnaire that had passed both the validity and reliability tests, with Cronbach's Alpha ranged from .75 to .90. Descriptive statistics was utilized in the analysis, and Multiple Regression Analysis (MRA), at .05 significance level, was applied in testing the hypotheses. Results reveal that the coefficient of determination of the parallel mediation model is equal to 21.45%. The direct effect of the independent variable, Korean-artist fanaticism, on fandoms' intention to purchase Korean artists' official products is equal to .45. Perceived value and product scarcity mediate the relationship between Korean-artist fanaticism and purchase intention, the effect sizes of the 2 mediator variables are .04 and .06 respectively.

Keywords: Fandom; fanaticism; perceived value; product scarcity; purchase intention

บทนำ

แฟน (Fan) คือคนที่มีความชื่นชอบในสิ่งใดสิ่งหนึ่งและพร้อมที่จะสนับสนุนสิ่งนั้น ตัวอย่างเช่น แฟนบอลที่สนับสนุนทีมที่ตนชื่นชอบด้วยการซื้อตั๋วเพื่อเข้าชม (Drayer, Shapiro and Dwyer, 2018) เชียร์ให้กำลังใจ ซื้อสินค้าของทีมที่ชื่นชอบ การรวมกลุ่มของแฟนเรียกว่า ชมรมหรือคลับ (Club) ตัวอย่างเช่น แฟนคลับนักแสดง (Wikipedia, 2022) โดยในปัจจุบันมีอีกหนึ่งคำที่ใช้อย่างแพร่หลายก็คือ แฟนด้อม (Fandom) ซึ่งน่าจะมาจากคำว่า Fan + Kingdom ที่หมายถึงอาณาจักรของกลุ่มคนที่ชื่นชอบ เช่น แฟนด้อมศิลปินเกาหลี ซึ่งการใช้คำเรียกเป็นอาณาจักรเป็นการบ่งบอกถึงขนาดหรือจำนวนคนที่มากเกินกว่าจะเรียกว่าชมรม (Milakovic, 2021) โดยแฟนด้อมเป็นกลุ่มคนที่มีเป้าหมายร่วมกันคือให้กำลังใจศิลปินและสร้างเสริมให้ศิลปินประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น เช่น ร่วมมือกันรับชมรับฟังเพลงแบบสตรีมมิ่งทางออนไลน์เพื่อสร้าง

สถิติโลก โดย Zhuang (2019) ระบุว่าแฟนด้อมพร้อมจะใช้จ่ายเพื่อการซื้อสินค้าทางการของศิลปิน ตัวอย่างเช่นในปี 2018 ผลิตภัณฑ์เฉพาะที่เกี่ยวกับนักร้องเกาหลีมียอดจำหน่ายอยู่ที่ประมาณ 280 ล้านดอลลาร์สหรัฐ (Bland, 2021) ซึ่งกล่าวได้ว่ามีน้ำหนักสำคัญต่อเศรษฐกิจที่ควรศึกษาวิจัย

การทำความเข้าใจตัวแปรความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินมีความสำคัญ เพราะความตั้งใจซื้อเป็นความโน้มเอียงที่จะซื้อจริงเมื่อโอกาสเหมาะสม จากการสำรวจวรรณกรรมเบื้องต้นพบว่า ความคลั่งไคล้ (Fanaticism) การเป็นแฟนด้อมอย่างแรงกล้า (Ardent Fandom) ความชื่นชอบไอดอล (Idol Preference) เป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อและการซื้อสินค้าทางการของศิลปิน (ภิญทรา สมประเสริฐสุข, 2562 ; เอรินทร์ เผือกเกษม และ พรทิพย์ สัมปัตตะวนิช, 2563 ; Kirana, 2021) และเนื่องจากผลิตภัณฑ์หลายรายการเป็น “Rare Item” คือสิ่งที่หายาก (Scarcity) จำกัดจำนวนการจำหน่าย ซึ่งมีงานวิจัยที่ค้นพบว่าตัวแปรนี้ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ของกลุ่มแฟนด้อมที่เป็นแฟนด้อม (Kim, Lee and Lee, 2018 ; Chae, Kim, Lee, and Park, 2020) ดังนั้นการมุ่งศึกษาตัวแปรความตั้งใจซื้อของแฟนด้อมในฐานะที่เป็นตัวแปรตามจึงควรให้ความสำคัญกับความคลั่งไคล้และความหายากของผลิตภัณฑ์

จากการทบทวนที่มาและความสำคัญข้างต้น จึงเป็นที่มาของคำถามนำในการวิจัยครั้งนี้ว่าความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินโดยมีตัวแปรแทรกคือการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์ หรือไม่ อย่างไร จึงเป็นที่มาของการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอิทธิพลส่งผ่านของการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์ต่อความสัมพันธ์ระหว่างความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีและความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินของผู้ที่เป็นแฟนด้อม

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

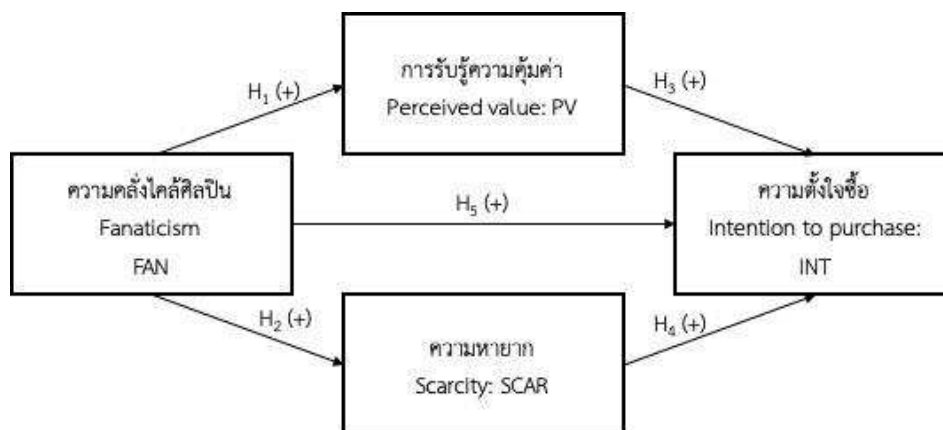
ขอบเขตของตัวแปร ได้แก่ ตัวแปรอิสระ คือ ความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลี ตัวแปรแทรก (Mediator Variables) 2 ตัวแปรคือ การรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์ ตัวแปรตามคือ ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินเกาหลี

ขอบเขตด้านระยะเวลา

งานวิจัยนี้มีขอบเขตช่วงเวลาเก็บข้อมูลคือเดือนกันยายน-ตุลาคม 2564 และมีขอบเขตด้านการเก็บข้อมูลแบบด้อมที่เข้าถึงได้ทางออนไลน์เนื่องจากอยู่ภายใต้สถานการณ์โควิด-19 ที่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงการเก็บข้อมูลแบบพบตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประเมินตนเองจากคำถามคัดคุณสมบัติว่าตนเองเป็นแฟนด้อมศิลปินเกาหลี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยอ้างอิงผลการวิจัยของภณชิตรา สมประเสริฐสุข (2562) เอรินทร์ เพ็อกเกษม และพรทิพย์ สัมปัตตะวนิช (2563) Kirana (2021) และ Sanitnarathorn (2018) ที่มีข้อสรุปเรื่อง FAN->INT และงานวิจัยของ Kim, Lee and Lee (2018) และของ Chae, Kim, Lee, and Park (2020) รวมทั้ง Wu and Hsing (2006) และ Ku, Kuo and Kuo (2012) ที่มีข้อสรุปเรื่อง SCAR->INT ส่วนอิทธิพลของ PV->INT นั้นอ้างอิงผลวิจัยของ Gan and Wang (2017) และ Kwon, Trail and James (2007) นอกจากนี้ยังมีงานของ Shafiq and Zia-ur-Rehman (2011) ที่มีผลวิจัยว่า PV เป็นตัวแปรแทรกที่ส่งผลต่อ INT นำมาพัฒนาเป็นกรอบความคิดที่มีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร ตัวแปรส่งผ่าน 2 ตัวแปรและตัวแปรตาม 1 ตัวแปร ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐาน H₁: ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์

สมมติฐาน H₂: ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์

สมมติฐาน H₃: ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์

สมมติฐาน H₄: ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านการรับรู้ความคุ้มค่า

สมมติฐาน H₅: ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านความหายาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ศึกษาคือแฟนด้อมในที่ระบุตนเองว่าเป็นแฟนด้อมศิลปินเกาหลีซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้การคำนวณความน่าจะเป็นที่ทำให้ค่า $p(1-p)$ สูงสุด นั่นคือ $.50$ ($p = (1-p) = .50$) ความเชื่อมั่น $.95$ ($z = 1.96$) กำหนดความคลาดเคลื่อนของผลวิจัยที่ยอมรับได้ไว้ที่ $.07$ หรือร้อยละ 7 เมื่อแทนค่าในสูตรของ Cochran (1963)

$$\begin{aligned}n &= z^2 p (1-p) / e^2 \\ &= (1.96)^2 \times .5 \times .5 / (.07)^2 \\ &= 196\end{aligned}$$

ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 196 แต่เพื่อความสะดวกในการเก็บข้อมูลและเพื่อลดความคลาดเคลื่อนของผลวิจัย จึงกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จะเก็บข้อมูลไว้ที่ $n=240$

การวิจัยนี้ใช้วิธีการสุ่มเลือกตัวอย่างแบบไม่เป็นไปตามความน่าจะเป็นด้วยวิธีการเลือกแบบสะดวก โดยเก็บข้อมูลทางออนไลน์ เลือกแฟนด้อมโดยใช้คำถามคัดคุณสมบัติก่อนเริ่มทำแบบสำรวจเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ระบุว่าตนเองเป็นแฟนด้อมศิลปินเกาหลี โดยทำแบบฟอร์มสำรวจออนไลน์แล้วส่ง และ/หรือวางลิงก์ (URL Link) ในสื่อสังคมออนไลน์หลายกลุ่มและหลายแพลตฟอร์มเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสำรวจทางออนไลน์และ/หรือแชร์ต่อให้ผู้อื่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามแบบมีโครงสร้าง (Structured Questionnaire) ที่ใช้คำถามปิด (Close-ended Questions) โดยใช้มาตราวัดแบบนามบัญญัติ (Nominal Scale) และแบบประเมินค่า (Rating or Interval Scale) ตามวิธีของ Likert จำนวน 5 ระดับ

ตั้งแต่ระดับ 1 เมื่อผู้ตอบไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ ไปจนถึงระดับ 5 เมื่อผู้ตอบเห็นด้วยอย่างยิ่งกับข้อความ การสร้างแบบสอบถามได้ศึกษาจากงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความคลั่งไคล้ (Fanaticism) เป็นความหลงใหลในบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เป็นเสน่ห์หาขั้นรุนแรงที่ก่อให้เกิดแรงขับหรือพลังที่จะอุทิศตัวเพื่อสิ่งที่หลงใหลนั้นโดยปราศจากความสงสัยหรือความลังเลแม้จะมีผู้ที่แสดงความคิดเห็นในทางที่ไม่เห็นด้วยที่จะแสดงพฤติกรรมเหล่านั้น การมีความคลั่งไคล้จึงมีความโน้มเอียงที่จะแสดงออกอย่างกระตือรือร้นเป็นพิเศษต่อสิ่งที่คลั่งไคล้ เช่น การรอคอยอย่างยาวนานหลายชั่วโมงเพื่อต้อนรับศิลปิน (Rinata and Dewi, 2019) ความคลั่งไคล้ในการศึกษานี้มีขอบเขตของการวัดตามแบบของงานวิจัยของ Kim et al. (2018) โดยวัดจากพฤติกรรมการติดตามรับชมการแสดงทางออนไลน์ทุกครั้งหรือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การรับชมหรือรับฟังแบบสตรีมมิ่งเพื่อเพิ่มจำนวนการถูกเปิดของเนื้อหา การพยายามสร้างสถิติเพลงที่ถูกแฟนด้อมเปิดมากที่สุดติดอันดับโลก การสะสมภาพจำนวนมากเท่าที่จะทำได้ การเก็บไฟล์ภาพไว้ในโทรศัพท์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ และการติดตามเข้าไปร่วมกิจกรรมของแฟนด้อม

ความหายาก (Scarcity) เป็นสถานการณ์ที่เกิดจากการจำกัดอุปทานเมื่อเปรียบเทียบกับอุปสงค์หรือความต้องการที่มีอยู่ เป็นการขาดแคลน ขาดสต็อกหรือมีในปริมาณที่ไม่เพียงพอในทางการตลาดอาจเชื่อมโยงกับการสร้างให้แฟนด้อมเกิดการรับรู้ว่ามีผู้ต้องการซื้อจำนวนมากที่กระตุ้นแฟนด้อมให้เกิดความกลัวว่าจะไม่ได้ซื้อสิ่งที่ตนเองปรารถนา (Wu, Lu, Wu, and Fu, 2012) สร้างการรับรู้ว่าเป็นรุ่นที่ทำจำกัด หรือให้สิทธิในการซื้ออย่างจำกัด หรือมีอยู่เฉพาะในช่วงเวลาที่จำกัดเท่านั้น ในการวิจัยนี้วัดโดยข้อความที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นได้แก่ มีจำนวนจำกัด กระบวนการซื้อซับซ้อน เช่น ต้องจองคิวจับฉลากผู้มีสิทธิซื้อ บ่อยครั้งที่หาซื้อได้ยากกว่าการขอแลกเปลี่ยนกับผู้อื่นที่สะสม โดยทั่วไปต้องจ่ายในราคาสูงกว่าปกติหากต้องการความแน่ใจว่าจะได้ผลิตภัณฑ์

การรับรู้ความคุ้มค่า (Perceived Value) เป็นผลการประเมินเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ต้องจ่ายกับสิ่งที่ได้รับในการรับรู้ของแฟนด้อมในการตัดสินใจซื้อสินค้าหรือบริการ (Zeithaml, 1988) โดยแฟนด้อมถ่ายโอนทัศนคติที่มีต่อผู้มีอิทธิพลซึ่งในการศึกษานี้คือศิลปินที่ตนชื่นชอบมายังการรับรู้ความคุ้มค่าสินค้าหรือบริการได้ด้วย (Dodds and Monroe, 1985) การรับรู้ความคุ้มค่าในงานวิจัยนี้วัดจากข้อคำถามที่มีข้อความเกี่ยวกับความเหมาะสมของราคากับคุณภาพ

สินค้า เหมาะสมกับประโยชน์ที่ใช้สอยได้ เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ราคาเหมาะสมเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับตราอื่น และ การตั้งราคาอย่างยุติธรรม

ความตั้งใจซื้อ (Intention to Purchase หรือ Purchase Intention) เป็นความตั้งใจเชิงพฤติกรรม (Behavioral Intention) ที่จะจ่ายเงินหรือแลกเปลี่ยนเพื่อให้ได้รับสินค้าหรือบริการ โดยความตั้งใจเป็นการตัดสินใจหรือความผูกมัดของแพนด้อมที่จะทำสิ่งหนึ่ง เป็นสิ่งที่สะท้อนความโน้มเอียงไปในทางเลือกหนึ่งเมื่อจะเกิดพฤติกรรม (Caruana, 2002) ความตั้งใจซื้อของแพนด้อมเป็นการแสดงออกถึงการสนับสนุนดาราศิลปินหรือผู้มีชื่อเสียงคนโปรด (Liang and Shen, 2016) ภายใต้ขอบเขตของการศึกษานี้มุ่งไปที่การซื้อผลงานของศิลปินได้แก่ อัลบั้มหรือซิงเกิลเพลงหรือสินค้าลิขสิทธิ์ที่เป็นทางการของศิลปินทั้งของที่มีประโยชน์ในเชิงใช้สอยเช่น เคสโทรศัพท์เคลื่อนที่ พวงกุญแจ ปลอกหมอน หรือสินค้าที่โดยปกติอาจจะไม่จำเป็นในด้านการใช้สอยเช่น การ์ดรูปศิลปินเพื่อเก็บสะสม บ้ายไฟหรือแท่งเรืองแสงเพื่อให้กำลังใจที่ใช้เพื่อให้ศิลปินเกาหลีมองมาเห็น ในขณะที่แพนด้อมรอตอนรับอยู่ ณ สถานที่ต่างๆ โดยแพนด้อมมีความตั้งใจที่จะซื้อแม้ว่าจะมีราคาสูง หรือตั้งใจจะซื้อแม้จะไม่เคยได้เห็นสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อก็ตาม

แบบสอบถามที่ได้พัฒนาเสร็จในขั้นแรก ถูกนำเสนอเพื่อขอความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิสาขาการตลาด 1 ท่านเพื่อให้ประเมินความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อคำถามที่ใช้ในเครื่องมือนี้ตรงกับตัวแปรที่ต้องการวัด แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดสอบ (Try Out) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คนเพื่อนำมาประมวลผลหาค่าความเที่ยงหรือค่าความเชื่อมั่นตามวิธีของครอนบัค ได้ค่าครอนบัคอัลฟาของตัวแปรทุกตัวอยู่ในช่วง .75-.90 (n = 30) ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำ .70 ทั้งสี่ตัวแปร จึงสรุปได้ว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (Reliability) สูงเพียงพอที่จะนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลได้ (Nunnally, 1978) รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าความเชื่อมั่นแบบสอบถาม

ตัวแปร/มิติตัวแปร	จำนวนข้อ คำถาม	ค่าความเชื่อมั่น (n=30)
1. ความคลั่งไคล้	4	.81
2. การรับรู้ความคุ้มค่า	5	.90
3. ความหายาก	5	.75
2. ความตั้งใจซื้อ	7	.90

การวิจัยนี้ใช้สถิติในการอธิบายผลการศึกษาและทดสอบสมมติฐานดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรด้านคุณสมบัติของตัวอย่างได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้มาตรวัดแบบนามบัญญัติที่ไม่สามารถวัดเป็นมูลค่าได้และผู้วิจัยต้องการบรรยายเพื่อให้ทราบถึงจำนวนตัวอย่างจำแนกตามคุณสมบัติเท่านั้น สถิติที่ใช้คือ ค่าความถี่ (จำนวน) และค่าร้อยละ

2. ตัวแปรที่วัดระดับความคิดเห็น ได้แก่ ความคลั่งไคล้ การรับรู้ความคุ้มค่า การรับรู้ความหายาก ความตั้งใจซื้อ เป็นข้อมูลที่ใช้มาตรวัดอันตรภาค เนื่องจากได้มีการกำหนดค่าคะแนนให้แต่ละระดับคือ 1-5 และต้องการทราบค่าเฉลี่ยคะแนนของความคิดเห็น สถิติที่ใช้ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยใช้การคำนวณค่าสูงสุดของคำตอบที่เป็นไปได้ ลบด้วย ค่าต่ำสุดหารด้วยจำนวนช่วงที่ต้องการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเป็น 5 ช่วง ได้เป็นช่วงความกว้างละ $(5-1)/5 = .8$ จากนั้นจึงนำมากำหนดเป็นเกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยไว้ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	การแปลความหมาย
1.00 – 1.80	ระดับน้อย
1.81 – 2.60	ระดับค่อนข้างน้อย
2.61 – 3.40	ระดับปานกลาง
3.41 – 4.20	ระดับค่อนข้างมาก
4.21 – 5.00	ระดับมาก

3. การตรวจสอบเงื่อนไขความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ใช้ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สันที่ระดับนัยสำคัญ .05 ส่วนการวิเคราะห์เพื่อทดสอบความมีอิทธิพลหรือการส่งผลต่อกันระหว่างตัว

แปรอิสระคือ ความคลั่งไคล้ ตัวแปรคั่นกลางหรือตัวแปรส่งผ่านหรือตัวแปรแทรกคือ การรับรู้ความคุ้มค่าและความหายาก ต่อตัวแปรตามคือความตั้งใจซื้อ โดยทั้งตัวแปรทั้งสี่ใช้มาตรวัดอันตรภาคชั้น และการวิเคราะห์ตัวแปรคั่นกลางเป็นรูปแบบโมเดลตัวแปรคั่นกลางแบบขนาน (Parallel Mediation Model) สถิติวิเคราะห์ที่เลือกใช้คือ การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยใช้เครื่องมือชื่อ Process-Macro SPSS Parallel Mediation Model Analysis

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามเพศชายและหญิงมีจำนวนเท่ากันร้อยละ 50:50 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด 210 คนคิดเป็นร้อยละ 87.5 มีจำนวนผู้ที่สมรส/แต่งงานรวมกับกลุ่มผู้ระบุว่าอยู่กับแฟน/คนรัก/คู่ชีวิต (โดยไม่ได้สมรส/แต่งงาน) 20 คนคิดเป็นร้อยละ 19.7 ข้อมูลจำแนกแต่ละกลุ่มอายุคือ ไม่เกิน 18 ปี, 18-22 ปี, 23-26, และ 27 ปีขึ้นไป มีจำนวนเท่าๆ กันกลุ่มละ 60 คนคิดเป็นร้อยละ 25.0 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีมีจำนวน 133 คน คิดเป็นร้อยละ 66.5 ส่วนใหญ่เป็นนักเรียน/นักศึกษามีจำนวน 137 คน คิดเป็นร้อยละ 57.1 รองลงมาคือเป็นกลุ่มอาชีพรับจ้าง/ลูกจ้างเอกชนมีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 ด้านรายได้ส่วนตัวเฉลี่ยต่อเดือน ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มใหญ่ที่สุดมีรายได้ไม่เกิน 10,000 บาทต่อเดือน มีจำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6

ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .89) รับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = .87) รับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์ในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = .76) และความตั้งใจซื้อในระดับค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 3.63$, S.D. = .87)

ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สันพบว่า คู่ตัวแปรทั้ง 6 คู่ที่นำมาวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุได้แก่ ความคลั่งไคล้*การรับรู้ความคุ้มค่า ความคลั่งไคล้*ความหายาก ความคลั่งไคล้*ความตั้งใจซื้อ การรับรู้ความคุ้มค่า*ความหายาก การรับรู้ความคุ้มค่า*ความตั้งใจซื้อ ความหายาก*ความตั้งใจซื้อ และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สันเท่ากับ .27 .29, .46, .29, .32 และ .35 ตามลำดับ ไม่มีค่าใดสูงถึงเกณฑ์ .75 ที่บ่งชี้ว่าตัวแปรที่จะนำไปวิเคราะห์การถดถอยมีความสัมพันธ์กันเองสูงเกินไป จึงสรุปได้ว่าสามารถใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุได้เนื่องจากไม่พบภาวะร่วมเส้นตรงเชิงพหุ (Multicollinearity) (Kumari, 2008) รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ความหมาย ค่าเฉลี่ย	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน			
				FAN	PV	SCAR	SAT
ความคลั่งไคล้ (FAN)	3.85	0.89	ค่อนข้างมาก	1.00	.27**	.29**	.46**
การรับรู้ความคุ้มค่า (PV)	3.54	0.87	ค่อนข้างมาก	.27**	1.00	.29**	.32**
ความหายาก (SCAR)	3.62	0.76	ค่อนข้างมาก	.29**	.29**	1.00	.35**
ความตั้งใจซื้อ (INT)	3.63	0.87	ค่อนข้างมาก	.46**	.32**	.35**	1.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2-tailed)

ผลการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่ายที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ที่มีตัวแปรอิสระคือความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลี (FAN) ที่ส่งผลต่อการรับรู้ความคุ้มค่า (PV) และที่ส่งผลต่อความหายาก (SCAR) พบว่าความคลั่งไคล้ส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ (Direct effect size = .26, p-value = .00) ความคลั่งไคล้ส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์ (Direct effect size = .25, p-value = .00)

การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุโดยมีการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากของผลิตภัณฑ์เป็นตัวแปรแทรกซ้อนระหว่างความสัมพันธ์ของความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีและความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินพบว่า ความคลั่งไคล้ส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อ (Direct effect size = .45, p-value = .01) ความคลั่งไคล้ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านการรับรู้ความคุ้มค่า (Indirect effect size = .04, p-value < .05) และความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านการรับรู้ความหายาก (Indirect effect size = .06, p-value < .00) และพบว่าแบบจำลองที่มีตัวแปรแทรกซ้อนคู่ขนานคือการรับรู้ความคุ้มค่าและความหายากที่ส่งผลต่อความสัมพันธ์ระหว่างความคลั่งไคล้ศิลปินและความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปิน มีค่าสัมประสิทธิ์ความแม่นยำในการพยากรณ์เท่ากับร้อยละ 21.45 (F-value = 64.99, p-value = .00) รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 3 และตารางที่ 4

ตารางที่ 3 อิทธิพลของตัวแปรในการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณที่มีตัวแปรแทรกซ้อนคู่ขนาน

Relationship		Direct Effect	Indirect Effect	t-value	p-value	LLCI	ULCI
H ₁	FAN – PV	.26	-	4.24	.00	.14	.38
H ₂	FAN – SCAR	.25	-	4.71	.00	.14	.35
H ₃	FAN - INT	.45	-	8.06	.00	.34	.56
H ₄	FAN - PV - INT	-	.04	2.16	<.05	.01	.09
H ₅	FAN - SCAR - INT	-	.06	2.39	<.05	.02	.11

Unstandardized coefficients are reported

Level of confidence for all confidence intervals in output: 95

ตารางที่ 4 ค่าสัมประสิทธิ์ความแม่นยำในการพยากรณ์

Variable	R ²	F-value	p-value
PV	.07	17.95	.00
SCAR	.09	22.16	.00
INT	.2145	64.99	.00

No. of bootstrap samples for percentile

bootstrap confidence intervals: 5000

จากผลการวิเคราะห์จึงสรุปผลการทดสอบสมมติฐานได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

	สมมติฐาน	ผลการทดสอบ
H ₁	ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์	ยอมรับ
H ₂	ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางบวกต่อการรับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์	ยอมรับ
H ₃	ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์	ยอมรับ
H ₄	ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านการรับรู้ความคุ้มค่า	ยอมรับ
H ₅	ความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ผ่านความหายาก	ยอมรับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่าความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ และส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินผ่านการรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ในฐานะตัวแปรแทรกซ้อน หมายความว่าเมื่อแฟนด้อมมีความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีมากขึ้น ซึ่งประเมินจากการติดตามรับชมการแสดงทางออนไลน์ทุกครั้ง หรือมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ การรับชมหรือรับฟังแบบสตรีมมิ่งเพื่อเพิ่มจำนวนการถูกเปิดของเนื้อหา การพยายามสร้างสรรค์เพลงที่ถูกแฟนด้อมเปิดมากที่สุดติดอันดับโลก การสะสมภาพจำนวนมากเท่าที่จะทำได้ การเก็บไฟล์ภาพไว้ในโทรศัพท์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ และการติดตามเข้าไปร่วมกิจกรรมของแฟนด้อม จะส่งผลให้เกิดการรับรู้คุณค่าของผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินมากขึ้นในทิศทางเดียวกัน ว่าเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมของราคากับคุณภาพสินค้า เหมาะสมกับประโยชน์ที่ใช้สอยได้ เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจ ราคาเหมาะสมเมื่อนำไปเปรียบเทียบกับตราอื่น และ การตั้งราคาอย่างยุติธรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ Dodds and Monroe (1985) ที่ระบุว่าผู้บริโภคถ่ายโอนทัศนคติที่มีต่อผู้มีอิทธิพลมายังการรับรู้ความคุ้มค่าสินค้าหรือบริการได้ ทัศนคติเชิงบวกต่อศิลปินเกาหลีจึงส่งผลการรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปิน และเมื่อแฟนด้อมรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์มากขึ้นก็ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินเกาหลีมากขึ้นในทิศทางเดียวกัน ทั้งความตั้งใจซื้ออัลบั้มหรือซิงเกิลเพลงหรือสินค้าลิขสิทธิ์ที่เป็นทางการของศิลปิน ความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ที่มีประโยชน์ในเชิงใช้สอยหรืออาจจะไม่จำเป็นในด้านการใช้สอยสำหรับผู้บริโภคทั่วไปที่ไม่ได้เป็นแฟนด้อม โดยมีความตั้งใจที่จะแม้ว่าจะมีราคาสูง ตั้งใจจะซื้อแม้จะไม่เคยได้เห็นสินค้าก่อนตัดสินใจซื้อก็ตาม เทียบเคียงได้กับผลวิจัยของ Gan and Wang (2017) ที่พบว่าคุณค่าทางอรรถประโยชน์ (Utilitarian Value) ร่วมกับตัวแปรอื่นส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านการพาณิชย์ในสื่อสังคม (Social Commerce) ของผู้บริโภค และงานวิจัยของที่พบว่า และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Shafiq and Zia-ur-Rehman (2011) ที่พบว่าการรับรู้ความคุ้มค่าเป็นตัวแปรแทรกซ้อนที่ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อ และสนับสนุนผลการวิจัยของ Kwon et al. (2007) ที่สรุปว่าการรับรู้ความคุ้มค่าเป็นตัวแปรแทรกซ้อนระหว่างการบ่งบอกความเป็นทีมซึ่งเทียบได้กับการเป็นแฟนด้อม และการซื้อเสื้อผ้าตราลิขสิทธิ์ของทีม สนับสนุนผลการวิจัยของ Drayer et al. (2018) ที่สรุปว่าการรับรู้ความคุ้มค่าเป็นตัวแปรแทรกซ้อนระหว่างความสัมพันธ์ของอัตลักษณ์และความตั้งใจซื้อตัวเข้าชมการแข่งขันกีฬา และสอดคล้องกันเมื่อเทียบเคียงกับผลวิจัยของ Yang (2022) ที่พบว่า

การสื่อสารปากต่อปากทางออนไลน์ของกลุ่ม (eWOM) ส่งผลต่อความตั้งใจซื้อผ่านโดยมีการรับรู้ความคุ้มค่าเป็นตัวแปรแทรก

จากผลการวิจัยพบว่าความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อการรับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปิน และส่งผลทางอ้อมเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผ่านการรับรู้ความหายากในฐานะตัวแปรแทรกด้านความหายากของผลิตภัณฑ์ หมายความว่าเมื่อแฟนด้อมมีความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีมากขึ้นจะส่งผลให้เกิดการรับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์มากขึ้นในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Shi, Li and Chumnumpan (2020) ที่อธิบายว่าความหายากและขาดแคลนในมิติหนึ่งว่าเป็นการปฏิบัติตามบรรทัดฐานของกลุ่มจากการรับรู้ว่าบุคคลอื่นๆ ก็ซื้อ ดังกรณีของการได้รับรู้ว่าสินค้าหมดชิ้นวาง เทียบเคียงกับการเป็นแฟนด้อมที่คลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีที่รับรู้ว่าเป็นแฟนด้อมต่างก็ซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินจึงเกิดการรับรู้ว่าผลิตภัณฑ์จะมีอุปทานไม่เพียงพอ ความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีจึงส่งผลต่อการรับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปิน และสอดคล้องกับผลวิจัยของ Shuey (2014) ที่พบว่า ความหายากทำให้คุณค่าทางสังคมและทางอารมณ์ของผลิตภัณฑ์เพิ่มขึ้น มีผลทำให้เกิดความภาคภูมิใจที่ได้ครอบครองผลิตภัณฑ์ที่หายากนั้น สิ่งนี้จึงส่งผลทางบวกในทิศทางเดียวกันกับความตั้งใจซื้อ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wu and Hsing (2006) และ Ku et al. (2012) ที่สรุปว่าการรับรู้ของแฟนด้อมว่าผลิตภัณฑ์มีความหายากส่งผลต่อความตั้งใจซื้อของแฟนด้อม

ความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีส่งผลโดยตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อสินค้าทางการของศิลปินสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Sanitnarathorn (2018) ที่พบว่าความคลั่งไคล้มีผลโดยตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจเชิงพฤติกรรมของแฟนด้อมในการซื้อสตรีมมิงดนตรี สนับสนุนผลการวิจัยของภิญทิรา สมประเสริฐสุข (2562) เอรินทร์ เผือกเกษม และ พรทิพย์ สัมปตตะวานิช (2563) และ Kirana (2021) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Liang and Shen (2016) และงานวิจัยของ Zhuang (2019) ที่มีข้อสรุปว่าแฟนด้อมพร้อมจะใช้จ่ายเพื่อการซื้อสินค้าทางการของศิลปิน

จากการวิจัยโดยการสำรวจกลุ่มตัวอย่างจำนวน 240 รายที่ได้จากการสุ่มเลือกแบบสะดวกโดยใช้แบบสอบถามที่มีโครงสร้างเป็นคำถามปิดที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพความตรงและความเที่ยงแล้วในครั้งนี สามารถสรุปตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาที่ได้ตั้งไว้คือ ความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปิน และส่งผล

ทางอ้อมผ่านตัวแปรแทรกทั้งสองตัวแปรคือการรับรู้ความคุ้มค่าของผลิตภัณฑ์และการรับรู้ความหายากของผลิตภัณฑ์ โดยส่งอิทธิพลผ่านการรับรู้ความหายากมากกว่าการรับรู้ความคุ้มค่าและโดยน้ำหนักความสำคัญแล้ว ความคลั่งไคล้ศิลปินเกาหลีส่งผลทางตรงเชิงบวกต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินมากที่สุด มากกว่าส่งผลทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่าความคลั่งไคล้ศิลปินส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปิน ผู้วิจัยจึงเสนอให้ธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ธุรกิจบันเทิงที่มีศิลปินในสังกัด และธุรกิจผลิตภัณฑ์อื่น ๆ ที่มุ่งกลุ่มเป้าหมายเป็นแฟนด้อมศิลปินเกาหลีประยุกต์ใช้ผลวิจัยนี้ในการแบ่งเป็นกลุ่มแฟนด้อมผู้คลั่งไคล้ศิลปินในระดับสูง ปานกลาง ต่ำ เนื่องจากระดับความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ของแต่ละกลุ่มมีความแตกต่างกัน โดยในทางปฏิบัติอาจวิเคราะห์จากพฤติกรรมความถี่บ่อยหรือมากน้อยในการเข้าร่วมกิจกรรมแฟนด้อม หรือการแสดงความคิดเห็นหรือแสดงพฤติกรรมโดยใช้ข้อมูลติดตาม (Cookies or Tracking) จากออนไลน์รวมทั้งออฟไลน์ (ในระดับที่กฎหมายอนุญาตและภายใต้การยอมรับเงื่อนไขของเจ้าของข้อมูลส่วนตัว) เพื่อเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเสนอขายผลิตภัณฑ์และการออกแบบสื่อสารการตลาดที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่ม

ด้านข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป เนื่องจากโมเดลทฤษฎีที่พิสูจน์ในการวิจัยนี้แม้ว่าจะมีนัยสำคัญแต่ก็สามารถความแปรปรวนของการตัดสินใจซื้อได้ต่ำ หมายความว่ายังมีตัวแปรอื่น ๆ นอกเหนือจากขอบเขตการศึกษานี้ที่มีอิทธิพลต่อความตั้งใจซื้อผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปิน ดังนั้นจึงเสนอให้การทำวิจัยครั้งต่อไปควรเพิ่มตัวแปรเป็นเรื่องพื้นฐานที่ส่งผลต่อการตัดสินใจซื้อของแฟนด้อม ได้แก่ คุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ ราคา ช่องทางการจำหน่ายและส่งเสริมและโปรโมชั่น และอิทธิพลของกลุ่มแฟนด้อมด้านการแชร์ข้อมูลและด้านบรรทัดฐานพฤติกรรม (Informative & Normative Influences of Reference) ที่มีต่อแฟนด้อม นอกจากนี้ควรเพิ่มตัวแปรการรับรู้คุณค่าเชิงสังคม (Social Value) และคุณค่าเชิงความรู้สึกยินดีหรือคุณค่าเชิงอารมณ์ (Hedonic Value และ/หรือ Emotional Value) ของผลิตภัณฑ์ทางการของศิลปินเข้ามาเป็นตัวแปรแทรกในโมเดลสมมติฐานการศึกษาด้วย

เอกสารอ้างอิง

- ภัณฑิรา สมประเสริฐสุข. (2562). *การศึกษาค้นคว้าและพฤติกรรมของกลุ่มแฟนคลับ BNK48 ในเขตกรุงเทพมหานคร* (สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้น 15 มกราคม 2564, จาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- เอรินทร์ เผือกเกษม และพรทิพย์ สัมปตตะวนิช. (2563). ระดับความชื่นชอบไอดอลเกาหลีกับการตอบสนองต่อตราสินค้าของแฟนด้อม. *Journal of Public Relations and Advertising*, 13(1), 127-140.
- Bland, E. A. (2021). *The Impact of Emotional Intelligence and Gender on Purchase Intention of K-Pop Fans* (Doctoral dissertation, Saint Leo University).
- Caruana, A. (2002). Service loyalty: the effects of service quality and the mediating role of customer satisfaction, European. *Journal of Marketing*, 36, 811-828.
- Chae, H., Kim, S., Lee, J., and Park, K. (2020). Impact of product characteristics of limited edition shoes on perceived value, brand trust, and purchase intention; focused on the scarcity message frequency. *Journal of Business Research*, 120, 398-406.
- Cochran, W. G. (1963). *Sampling Techniques* (2nd ed.). New York: John Wiley and Sons, Inc.
- Dodds, W.B., and d Monroe, K. B. (1985). The effect of brand and price information on subjective product evaluation. *Advances in Consumer Research*, 12, 85-90.
- Drayer, J., Shapiro, S. L., and Dwyer, B. (2018). Worth the price of admission? The mediating effect of perceived value on ticket purchase intention. *Sport Marketing Quarterly*, 27(1), 44-57.
- Gan, C., and Wang, W. (2017). The influence of perceived value on purchase intention in social commerce context. *Internet research*, 27(4), 772-785.

- Kim, Y. J., Lee, J., & Lee, M. (2018). Purchasing behavior of K-pop idol goods consumers in Korea. *Journal of Fashion Business*, 22(6), 1-13.
- Kirana, G. A. (2021). Fandom Effect on Fans Purchase Decision towards BTS Album: A Conceptual Study. *Advanced International Journal of Business, Entrepreneurship and SMEs*, 3(9), 132-142.
- Ku, H., Kuo, C., and Kuo, T. (2012). The Effect of scarcity on the purchase intentions of prevention and promotion motivated consumers. *Psychology & Marketing*, 29(8), 541-548. doi:10.1002/mar.20541
- Kumari, S.S.S. (2008). Multicollinearity: estimation and elimination. *Journal of Contemporary Research in Management*, 3(1), 87-95.
- Kwon, H. H., Trail, G., and James, J. D. (2007). The mediating role of perceived value: Team identification and purchase intention of team-licensed apparel. *Journal of Sport Management*, 21(4), 540-554.
- Liang, Yilu and Shen, Wanqi. (2016). Fan economy in the Chinese media and entertainment industry: How feedback from super fans can propel creative industries' revenue. *Global Media and China*. 1(4): 331-349. doi:10.1177/ 2059436417695279.
- Milakovic, Hrvoje. (2021). 10 Biggest and Best Fandom in the World Ranked. Retrieved 18 October 2021, <https://fictionhorizon.com/biggest-and-best-fandom/>
- Nunnally, J. (1978). *Psychometric theory*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Rinata, A. R., and Dewi, S. I. (2019). Fanatisme penggemar kpop dalam bermedia sosial di instagram. *Interaksi: Jurnal Ilmu Komunikasi*, 8(2), 13-23.
- Sanitnarathorn, P. (2018). An Analysis of Music Fan towards Music Streaming Purchase Intention of Thailand's Music Industry. *Journal of Education and Training Studies*, 6(3), 78-87.

- Shafiq, R., Raza, I., and Zia-ur-Rehman, M. (2011). Analysis of the factors affecting customers' purchase intention: The mediating role of perceived value. *African Journal of Business Management*, 5(26), 10577.
- Shi, X., Li, F. and Chumnumpan, P. (2020), The use of product scarcity in marketing. *European Journal of Marketing*, 54(2), 380-418.
- Shuey, K. N. (2014). *The effects of discount level and scarcity on the perceived product value in e-mail advertising* (Doctoral dissertation).
- Wikipedia. (2022). *Fandom*. Retrieved 15 January 2022, <https://en.wikipedia.org/wiki/Fandom>
- Wu, C., and Hsing, S. S. (2006). Less is more: How scarcity influences consumers value perceptions and purchase intents through mediating variables. *Journal of American Academy of Business*, 9(2), 125-32.
- Wu, W., Lu, H., Wu, Y., and Fu, C. (2012). The effects of product scarcity and consumers' need for uniqueness on purchase intention. *International Journal of Consumer Studies*, 36(3), 263-274. doi:10.1111/j.1470-6431.2011.01000.x
- Yang, X. (2022), Consumers' purchase intentions in social commerce: the role of social psychological distance, perceived value, and perceived cognitive effort. *Information Technology & People*, 35(8), 330-348.
- Zeithaml, V. A. (1988), Consumer perceptions of price, quality and value: a means-end model and synthesis of evidence. *Journal of Marketing*, 52, 2-22.
- Zhuang, L. (2019). The influences of idol effect on the purchasing decisions of their fans. *Advances in Economics, Business and Management Research*, 68, 16-171.
- Kumari, S.S.S. (2008). Multicollinearity: estimation and elimination. *Journal of Contemporary Research in Management*, 3(1), 87-95.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
ของเกษตรกรในจังหวัดราชบุรี

FACTORS AFFECTING THE ADOPTION OF GEOGRAPHICAL INDICATION IN
AROMATIC COCONUT PRODUCTION OF FARMERS IN RATCHABURI PROVINCE

สุจิตรา อุตริสร, กาญจนา ศรีพฤทธิเกียรติ, วลีรัตน์ สุพรรณชาติ

Sujittra Uttreesorn, Kanchana Sripruetkiat, Waleerat Suphannachart

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Kasetsart University

Corresponding Author E-mail: Sujittra.u@ku.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาต้นทุนและผลตอบแทนของการผลิตมะพร้าว น้ำหอม และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของเกษตรกรในจังหวัดราชบุรี โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอมที่มีใบรับรอง GI และไม่มีใบรับรอง GI จำนวน 250 ราย และนำไปคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนสุทธิของเกษตรกรที่มีและไม่มีใบรับรอง GI และใช้แบบจำลองโลจิสต์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการขอใบรับรอง GI ของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ผลการศึกษาพบว่าผลตอบแทนสุทธิ (กำไร) และต้นทุนการผลิตมะพร้าว น้ำหอมของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI สูงกว่ากลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ไม่มีใบรับรอง GI โดยกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่มี GI มีผลตอบแทนสุทธิ (กำไร) 27,546.25 บาทต่อไร่ และมีต้นทุนรวม 23,043.26 บาทต่อไร่ (แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 19,689.98 และต้นทุนคงที่ 3,353.28 บาทต่อไร่) ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่ไม่มี GI มีผลตอบแทนสุทธิ (กำไร) 19,713.31 บาทต่อไร่ มีต้นทุนรวม 19,374.41 บาทต่อไร่ (แบ่งเป็นต้นทุนผันแปร 16,684.13 และต้นทุนคงที่ 2,690.28 บาทต่อไร่) จากแบบจำลองโลจิสต์พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ราคาขายมะพร้าว น้ำหอม ทัศนคติของเกษตรกรต่อใบรับรอง GI จำนวนครั้งที่

เกษตรกรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความน่าจะเป็นในการตัดสินใจยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อายุ มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความน่าจะเป็นในการตัดสินใจยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 และจำนวนแรงงานในครัวเรือน มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความน่าจะเป็นในการตัดสินใจยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10

จากผลการศึกษาที่ได้มา ภาครัฐควรมีการส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญของการมีใบรับรอง GI และควรมีมาตรการเพิ่มแรงจูงใจเพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเข้าสู่มาตรฐาน GI ด้วยการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในลักษณะของสหกรณ์/สถาบันเกษตรกร เพื่อเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการผลิตและการค้าให้กับกลุ่มเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับ; สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์; มะพร้าวน้ำหอม; โลจิสติกส์

Abstract

The purposes of this study were to compare production cost and net return between farmers with and without GI certificate and to study factors affecting the adoption of Geographical indication in Aromatic coconut production of famers in Ratchaburi Province. The sample groups were collected from 250 Aromatic coconut farmers with and without GI certificate. The study found that Aromatic coconut farmers with GI certificate have average net return (profit) and average cost higher than farmers without GI certificate. Aromatic coconut farmers with GI certificate had average net return equal to 27,546.25 and average cost equal to 23,043.26 baht per rai (variable cost 19,689.98 and fixed cost 3,353.28 bath per rai). Aromatic coconut farmers without GI certificate had average net return equal to 19,713.31, and average cost equal to 19,374.41 baht per rai (variable cost 16,684.13 and fixed cost 2,690.28 bath per rai). From logit model indicated that factors affecting farmers to adopt GI in Aromatic coconut production were household's member, selling price of Aromatic coconut, farmer's attitude of GI, and numbers of contact with Agricultural Extension officer would increase the probability to join the GI with statistically significant at 0.01, Age increased the

probability to join the GI with statistically significant at 0.10, and household's labors decreased the probability to join the GI with statistically significant at 0.10.

The recommendations from this study were that government should promote and encourage farmers to realize the important of having GI certificate, meanwhile encouraging farmers with GI certificate to establish GI farmer group to increase the bargaining power.

Keywords: Factors Affecting the Adoption; Geographical indication; Aromatic coconut; Logit Model

บทนำ

มะพร้าวน้ำหอม หรือ มะพร้าวอ่อน ถือได้ว่าเป็นพืชที่มีอนาคต เป็นที่ต้องการของตลาดโลก โดยเฉพาะตลาดจีนและสหรัฐอเมริกา ที่มีสัดส่วนในการส่งออกมากถึงร้อยละ 91.7 ของผลผลิตมะพร้าวน้ำหอมที่ส่งออกทั้งหมดของประเทศไทย (สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า, 2566) แม้ว่าประเทศไทยและทั่วโลกจะต้องเผชิญภาวะการระบาดของโรคโควิด 19 มีสินค้าเกษตรหลายชนิดได้รับผลกระทบไม่สามารถส่งออกได้ แต่มะพร้าวน้ำหอมกลับมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้น ในปี พ.ศ. 2565 ปริมาณผลผลิตและมูลค่าการส่งออกมะพร้าวน้ำหอมมีอัตราการเติบโตอยู่ที่ร้อยละ 43.48 และ 43.34 ตามลำดับ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2565) นอกจากนี้มะพร้าวน้ำหอมไทยยังเป็นสินค้าสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ หรือ มะพร้าวน้ำหอม GI ที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักไปทั่วโลกและได้รับความนิยมในการบริโภคอีกด้วย

จังหวัดราชบุรีมีพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมเป็นอันดับ 1 ของประเทศ โดย ปี พ.ศ. 2565 มีพื้นที่ปลูก 89,050 ไร่ พื้นที่เก็บเกี่ยว 65,886 ไร่ ผลผลิตรวม 444,733,538 ผล ผลผลิตเฉลี่ย 6,750 ผล/ไร่ (สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี, 2565) และมะพร้าวน้ำหอมราชบุรียังได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ทะเบียนเลขที่ สช 60100097 ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2558 ในขณะที่จังหวัดราชบุรีมีจำนวนเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมมากถึง 4,343 ราย แต่กลับมีเกษตรกรที่ได้รับอนุญาตให้ใช้ตราสัญลักษณ์ GI เพียง 82 รายเท่านั้น (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2565) จึงเกิดคำถามว่าการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) ทำให้เกิดต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าการผลิตมะพร้าวน้ำหอมโดยทั่วไปหรือไม่ จึงทำให้เกษตรกรไม่สนใจขอขึ้นทะเบียน GI

จากการศึกษาของ ปฐมชัย คชะสุต และคณะ (2560) เปรียบเทียบกับงานวิจัยของสายนที บัวทองศรี (2533) พบว่า ระยะเวลาในการศึกษาต่างกัน 27 ปี แต่ผลของการศึกษาด้านทุนมะพร้าว น้ำหอมของ 2 ฉบับนี้ ต่างกัน 7 เท่า (หรือต้นทุนมะพร้าว น้ำหอมเพิ่มขึ้นร้อยละ 700, จาก 3,841.30 บาท/ไร่ ในปี 2533 เป็น 30,764.13 บาท/ไร่ ในปี 2560) และหากภาครัฐต้องการส่งเสริมให้เกษตรกรยื่นขอขึ้นทะเบียน GI ให้ต่อเนื่องและเพิ่มจำนวนแปลงที่ได้รับใบรับรอง GI ให้มากขึ้นในอนาคต จะมีตัวแปรใดบ้างที่ส่งผลต่อการยอมรับการขึ้นทะเบียน GI ของเกษตรกร

การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน (Cost and Benefit Analysis) จะคำนวณต้นทุนการผลิตมะพร้าว น้ำหอมจากกลุ่มตัวอย่างที่มีใบรับรอง GI และไม่มีใบรับรอง GI ประกอบด้วย ต้นทุนคงที่รวม (Total Fixed Cost : TFC) ต้นทุนผันแปรรวม (Total Variable Cost : TVC) และต้นทุนรวม (Total Cost : TC) ทั้งที่เป็นเงินสดและไม่เป็นเงินสด ในส่วนการวิเคราะห์ผลตอบแทนประกอบด้วย รายได้ทั้งหมด (Total Revenue : TR) มาจากจำนวนผลผลิต (Q) x ราคาของผลผลิตที่เกษตรกรขายได้ (P) และผลตอบแทนสุทธิ (Net Profit : NP) มาจากรายได้ทั้งหมด (TR) – ต้นทุนรวม (TC) (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2560) ในส่วนการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าว น้ำหอมตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ซึ่งตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ มี 2 ค่า คือ 0 กับ 1 จึงเลือกใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) ซึ่งเป็นที่นิยมในการใช้วิเคราะห์ผลการเปลี่ยนของค่าตัวแปรอิสระที่มีต่อความน่าจะเป็นที่ตัวแปรตามที่เป็นตัวแปรเชิงคุณภาพเป็นแบบจำลองที่ตัวแปรตามมีลักษณะที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพที่มีค่าจำกัดอยู่ในช่วงใดช่วงหนึ่ง ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความน่าจะเป็นของเหตุการณ์หนึ่งๆ โดยพัฒนามาจากแบบจำลองความน่าจะเป็นเชิงเส้น (Linear Probability Model : LPM) ซึ่งมีความน่าจะเป็นแบบมีเงื่อนไข (Conditional Probability) (Gujarati D.N., 2004)

รูปแบบทั่วไปของแบบจำลองโลจิสติก

$$P_i = E(Y = 1|X_i) = F(\beta_0 + \beta_i X_i) = F(Z_i)$$

(1)

โดยที่ P_i คือ ความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์ที่สนใจ
 F คือ ฟังก์ชันของความน่าจะเป็นสะสมแบบโลจิสติก
 Z_i มีค่าเท่ากับ $\beta_0 + \beta_1 X_1 + \dots + \beta_k X_k$
 β_0 คือ ค่าคงที่สำหรับตัวแปรตาม

β_i คือ ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

X_i คือ ตัวแปรอิสระ

แบบจำลองโลจิสต์ขึ้นอยู่กับฟังก์ชันความน่าจะเป็นสะสมแบบโลจิสติกส์ (Cumulative Logistic Probability Function) รูปแบบคือ

$$P_i = E(Y = 1|X_i) = F(Z_i) = \frac{1}{1+e^{-(\beta_1+\beta_2X_i)}} = \frac{1}{1+e^{-Z_i}} \quad (2)$$

หรือจัดรูปใหม่เป็น

$$P_i = F(Z_i) = \frac{1}{1+e^{-Z}} = \frac{e^{Z_i}}{1+e^{Z_i}} \quad (3)$$

ถ้า P_i แสดงความน่าจะเป็นของเกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วม GI ดังนั้น $(1 - P_i)$ แสดงความน่าจะเป็นของเกษตรกรที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วม GI

$$1 - P_i = \frac{1}{1+e^{Z_i}} \quad (4)$$

$$\frac{P_i}{1-P_i} = \frac{1+e^{Z_i}}{1+e^{-Z_i}} = e^{Z_i} \quad (5)$$

เมื่อ $\frac{P_i}{1-P_i}$ อัตราส่วนระหว่างความน่าจะเป็นที่จะเป็นของการเกษตรกรที่ตัดสินใจเข้าร่วม GI ต่อความน่าจะเป็นของเกษตรกรที่ตัดสินใจไม่เข้าร่วม GI เรียกอัตราส่วนนี้ว่า สัดส่วนของสิ่งที่สนใจ (Odds Ratio)

พิจารณาสมการที่ (5) ในรูป ln

$$L_i = \ln\left(\frac{P_i}{1-P_i}\right) = Z_i = \beta_1 + \beta_2X_i \quad (6)$$

L_i ในสมการที่ (6) เป็นค่า Logarithm ของอัตราส่วนความน่าจะเป็นและเรียก L นี้ว่าแบบจำลอง Logit

ถึงแม้ว่าภาครัฐจะมีนโยบายในการผลักดันและส่งเสริมให้เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญและของการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ แต่การขอขึ้นทะเบียน GI ของเกษตรกรผู้ปลูก

มะพร้าวน้ำหอมจังหวัดราชบุรี ในปี พ.ศ. 2565 มีเพียง 82 ราย หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 1.89 ของจำนวนผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดราชบุรี ทั้งที่จังหวัดราชบุรีเป็นแหล่งเพาะปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่สำคัญของประเทศไทย โดยช่วงหลังเกิดโควิด 19 จำนวนเกษตรกรมีจำนวนลดลงเล็กน้อยในขณะที่พื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่ามีปัจจัยใดที่ทำให้เกษตรกรยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอมตามสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ รวมทั้งการคำนวณต้นทุนการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในครั้งนี้

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกร ต้นทุนและผลตอบแทนจากการผลิตมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI ของเกษตรกรในจังหวัดราชบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาและการวิจัยเชิงปริมาณ (Qualitative and Quantitative Research) ที่มุ่งเน้นการค้นหาคำตอบหรือคำอธิบายของสถานการณ์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม และปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI ของเกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมในจังหวัดราชบุรี

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมในอำเภอดำเนินสะดวก จังหวัดราชบุรี จำนวน 250 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI จำนวน 50 ราย (เป็นจำนวนเกษตรกรทั้งหมดที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI ของอำเภอดำเนินสะดวก) และเกษตรกรที่ไม่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI จำนวน 200 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยจะเป็นลักษณะคำถามทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ แบ่งออกเป็น 2 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร และปัจจัยที่มีส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI ของ

เกษตรกร และชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลต้นทุนการผลิตและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าว น้ำหอมของเกษตรกร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เป็นข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอม ปีเพาะปลูก 2565 จังหวัดราชบุรี จากแปลงที่มีใบรับรอง GI และไม่มีใบรับรอง GI เพื่อนำมาวิเคราะห์สภาพทั่วไปของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าว น้ำหอม และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าว น้ำหอม GI ของเกษตรกร

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการใช้อ้างอิงข้อมูลเพื่อการสืบค้นจาก website และการขอความอนุเคราะห์ข้อมูลสถิติจากหน่วยงานราชการต่างๆ ได้แก่ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร กรมทรัพย์สินทางปัญญา สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี และจากเอกสารวิชาการ บทความ รายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปของเกษตรกร ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าว น้ำหอมจังหวัดราชบุรี โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาในส่วนของเพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกในครัวเรือน จำนวนแรงงานในครัวเรือน ประสบการณ์การปลูกมะพร้าว น้ำหอม พื้นที่ปลูก ลักษณะการถือครองที่ดิน อาชีพหลัก รายได้ มาตรฐานที่ได้รับ วิเคราะห์ต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปรที่เป็นต้นทุนเงินสดและไม่ใช่เงินสดและผลตอบแทน (Cost and Benefit Analysis) และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าว น้ำหอม GI ของเกษตรกร เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลทำให้เกษตรกรยอมรับและขอขึ้นทะเบียน GI มะพร้าว น้ำหอม โดยสอบถามข้อมูลจากเกษตรกร และใช้แบบจำลองโลจิสติก (Logit Model) ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ซึ่งสามารถแสดงแบบจำลองทางเศรษฐมิติได้ดังนี้

$$\begin{aligned}
 Y = & \beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 EDUCATION_i + \beta_3 MEMBER_i \\
 & + \beta_4 EXPERIENCE_i + \beta_5 LABOR_i + \beta_6 INCOME_i \\
 & + \beta_7 PRICE_i + \beta_8 CONTACT_i + \beta_9 TRAIN_i \\
 & + \beta_{10} ATTITUDE_i
 \end{aligned}$$

โดยที่ตัวแปรตาม คือ การตัดสินใจเข้าร่วมการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI ของเกษตรกร (Y) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ อายุ (Age) จำนวนปีการศึกษา (Education) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (Member) ประสบการณ์การทำสวนมะพร้าวน้ำหอม (Experience) จำนวนแรงงานในครัวเรือน (Labor) รายได้จากการขายมะพร้าวน้ำหอมปีการผลิต 2565 (Income) ราคาขายมะพร้าวน้ำหอม (Price) จำนวนครั้งการเข้ารับบริการฝึกอบรมของเกษตรกร (Train) จำนวนครั้งการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (Contact) และทัศนคติของเกษตรกร (Attitude)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ 1. ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม และ 2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI ดังนี้

1. ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม โดยผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนของกลุ่มเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI และไม่มีใบรับรอง GI พบว่า กลุ่มเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI มีต้นทุนรวม 23,043.26 บาทต่อไร่ (ต้นทุนผันแปร 19,689.98 และต้นทุนคงที่ 3,353.28 บาทต่อไร่) มีผลตอบแทน 50,589.51 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิ 27,546.25 บาทต่อไร่ ส่วนกลุ่มเกษตรกรที่ไม่มีใบรับรอง GI มีต้นทุนรวม 19,374.41 บาทต่อไร่ (ต้นทุนผันแปร 16,684.13 และต้นทุนคงที่ 2,690.28 บาทต่อไร่) มีผลตอบแทน 39,087.72 บาทต่อไร่ มีผลตอบแทนสุทธิ 19,713.31 บาทต่อไร่ (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าวน้ำหอม

หน่วย: บาทต่อไร่

รายการ	กลุ่มตัวอย่างที่มีใบรับรอง GI			กลุ่มตัวอย่างที่ไม่มีใบรับรอง GI		
	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม	เงินสด	ไม่เป็นเงินสด	รวม
1. ต้นทุนผันแปร	16,751.21	2,938.77	19,689.98	12,391.88	4,292.25	16,684.13
2. ต้นทุนคงที่	0.00	3,353.28	3,353.28	0.00	2,690.28	2,690.28
3. ต้นทุนรวมต่อไร่	16,751.21	6,292.05	23,043.26	12,391.88	6,982.53	19,374.41
4. ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)			7,819.09			6,224.16
5. ราคาที่เกษตรกรขายได้ (บาท/กิโลกรัม)			6.47			6.28
6. ผลตอบแทนต่อไร่			50,589.51			39,087.72
7. ผลตอบแทนสุทธิต่อไร่			27,546.25			19,713.31

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI ของเกษตรกรในจังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (MEMBER) ราคาขายมะพร้าวน้ำหอม (PRICE) ทักษะคติของเกษตรกรต่อใบรับรอง GI (ATTITUDE) จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (CONTACT) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความน่าจะเป็นในการตัดสินใจยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 อายุ (AGE) มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับความน่าจะเป็นในการตัดสินใจยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 และจำนวนแรงงานในครัวเรือน (LABOR) มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความน่าจะเป็นในการตัดสินใจยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.10 (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยโลจิสต์

ชนิดของปัจจัย		Coefficient	Prob	Marginal Effect
1. ปัจจัยส่วนบุคคล				
1.1	อายุ	0.0402	0.072*	0.0039
1.2	ระดับการศึกษา	-0.0322	0.496	-0.0031
1.3	จำนวนสมาชิกในครัวเรือน	0.3209	0.010***	0.0310
1.4	จำนวนแรงงานในครัวเรือน	-0.4503	0.060*	-0.0435
1.5	ประสบการณ์การปลูกมะพร้าวน้ำหอม	0.0125	0.603	0.0012
2. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ				
2.1	รายได้จากการปลูกมะพร้าวน้ำหอม	1.62E-07	0.481	1.56E-08
2.2	ราคาขายมะพร้าวน้ำหอม	1.2503	0.001***	0.1207
3. ปัจจัยด้านทัศนคติ				
3.1	ทัศนคติของเกษตรกรต่อใบรับรอง GI	1.5036	0.002***	0.1452
4. ปัจจัยด้านอื่น ๆ				
4.1	จำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	0.6515	0.003***	0.0629
4.2	จำนวนครั้งในการอบรม	-0.2127	0.341	-0.0205
Constant = -17.51195		Number of observations = 250		
Log likelihood = -77.89630		Pseudo R ² = 0.377331		
LR test = 94.40862 Prob = 0.00000		Prediction success % Corrected = 86.40		
Hosmer&Lemeshow test = 8.24 Prob = 0.4101		% Incorreced = 13.60		

จากแบบจำลองโลจิสต์ อธิบายได้ว่า หากเกษตรกรมีอายุเพิ่มขึ้น 1 ปี จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI เพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.39 หากเกษตรกรมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน (MEMBER) เพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3.10 หากเกษตรกรมีจำนวนแรงงานในครัวเรือน (LABOR) เพิ่มขึ้น 1 คน จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะยอมรับการขอขึ้นทะเบียน GI ลดลง ร้อยละ 4.35 หากเกษตรกรได้

ราคาขายมะพร้าวน้ำหอม (PRICE) เพิ่มขึ้น 1 บาท/ผล จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะยอมรับ การขอขึ้นทะเบียน GI เพิ่มขึ้น ร้อยละ 12.07 หากเกษตรกรมีทัศนคติ (ATTITUDE) ว่าไม่รับรอง GI สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับมะพร้าวน้ำหอมได้ จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะยอมรับการ ขอขึ้นทะเบียน GI เพิ่มขึ้น ร้อยละ 14.52 และหากเกษตรกรมีจำนวนครั้งในการติดต่อกับ เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (CONTACT) เพิ่มขึ้น 1 ครั้ง จะทำให้เกษตรกรมีโอกาสที่จะยอมรับ การขอขึ้นทะเบียน GI เพิ่มขึ้น ร้อยละ 6.29 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Jaza (2561) และ Pratama (2020)

อภิปรายผลการวิจัย

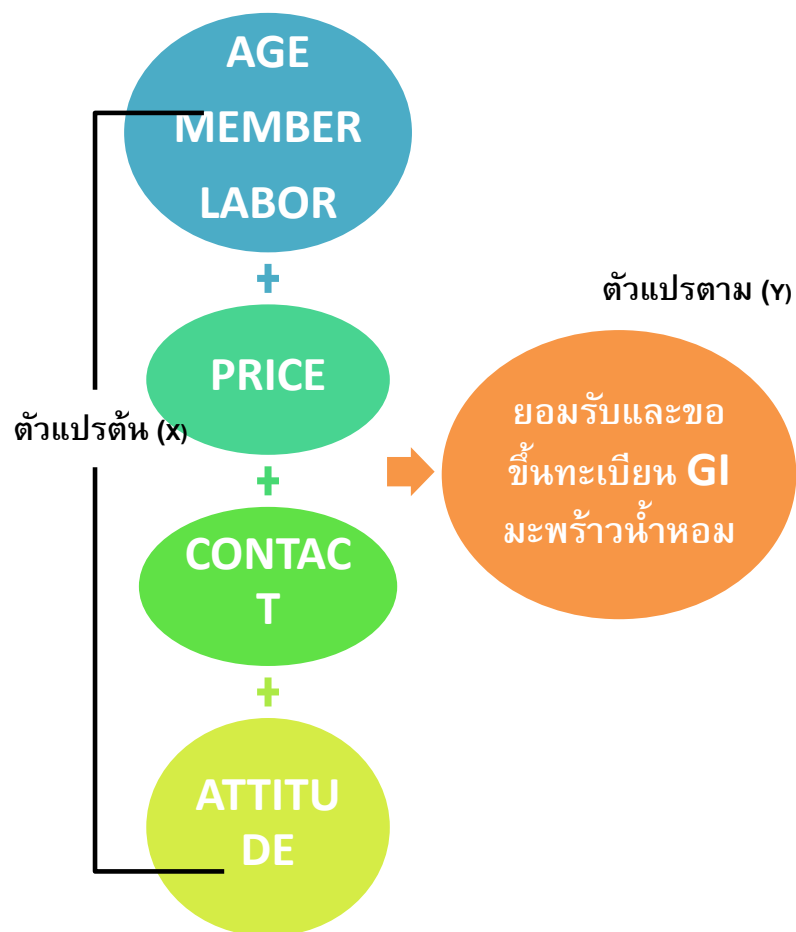
1. ผลการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทน เป็นสิ่งที่สามารถยืนยันได้ในระดับหนึ่งว่า เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่มีใบรับรองสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (GI) มีผลตอบแทนต่อไร่สูงกว่าถึงร้อยละ 22.74 เนื่องจากว่าเกษตรกรได้รับการอบรมและส่งเสริมองค์ความรู้ด้านการผลิต มะพร้าวน้ำหอมให้มีประสิทธิภาพและได้คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้น การนำผลการ วิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตมะพร้าวน้ำหอมระหว่างเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI กับ เกษตรกรที่ไม่มีใบรับรอง GI มาเปรียบเทียบกันให้เห็นถึงความแตกต่างและผลกำไรที่เกษตรกร จะได้รับหากทำการผลิตโดยใช้องค์ความรู้ที่เหมาะสมและเข้าสู่ระบบการผลิตที่ได้มาตรฐาน ให้ เกษตรกรได้เห็นเป็นเชิงประจักษ์ว่ามีความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจจริง และนี่อาจเป็นอีกหนึ่งตัวช่วย ที่สนับสนุนให้เกษตรกรตัดสินใจยอมรับและขอขึ้นทะเบียน GI ได้ง่ายขึ้น

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวน้ำหอม GI ของเกษตรกร พบว่า ตัวแปรราคาขายมะพร้าวน้ำหอม ตัวแปรทัศนคติของเกษตรกร และตัวแปรจำนวนครั้งใน การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร มีค่าของผลกระทบส่วนเพิ่มสูงมากกว่าตัวแปรอื่น ทำให้เห็นได้ว่าหากต้องการให้เกษตรกรมีการแสดงพฤติกรรมในแบบที่ต้องการ เกษตรกรจะนึกถึง ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจเป็นลำดับต้น และเกษตรกรจะต้องมีทัศนคติที่เป็นไปในทิศทางบวก ต่อพฤติกรรมที่ต้องการนั้นๆ เสียก่อน จึงจะทำให้ประสบผลสำเร็จมากกว่า ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ กาญจนา มากชู (2562) ศานิต ปิ่นทอง และคณะ (2564) และ Inta Chanwong และคณะ (2561) ที่พบว่า ราคาขาย ความน่าเชื่อถือ (ทัศนคติ) ที่มีต่อการผลิต และจำนวนครั้ง

ของการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริม เป็นตัวแปรที่ส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการตัดสินใจยอมรับของเกษตรกร

องค์ความรู้

จากการวิจัยสามารถสังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล ดังนี้ ตัวแปร X ใช้ทำนายโอกาส (Probability) ที่จะเกิด Y ในกรณีนี้ต้องการให้ $Y =$ เกษตรกรยอมรับและขอขึ้นทะเบียนมะพร้าวน้ำหอม ดังนั้นตัวแปรต้น หรือ X_i ได้แก่ อายุ (AGE) จำนวนสมาชิกในครัวเรือน (MEMBER) จำนวนแรงงานในครัวเรือน (LABOR) ราคาขายมะพร้าวน้ำหอม (PRICE) ทักษะคติของเกษตรกรต่อใบรับรอง GI (ATTITUDE) และจำนวนครั้งในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (CONTACT) ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า การเปลี่ยนแปลงของ X_i 1 หน่วย จะทำให้โอกาสความน่าจะเป็นที่จะเกิด Y เพิ่มขึ้น (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1

ข้อเสนอแนะ

1. เร่งส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดราชบุรี เร่งผลักดันให้เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวน้ำหอมที่มีใบรับรอง GI มีการรวมกันเป็นกลุ่มเกษตรกรและให้ความรู้หรือเป็นพี่เลี้ยงในการดำเนินการในลักษณะของสหกรณ์/สถาบันเกษตรกร เพื่อเป็นการเพิ่มอำนาจการต่อรองทางการผลิตและการค้าให้กับเกษตรกร

2. ภาครัฐควรมีการส่งเสริมหรือออกมาตรการเพิ่มแรงจูงใจให้เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าว น้ำหอม เพื่อกระตุ้นให้เกษตรกรเข้าสู่มาตรฐาน GI เช่น การสร้างสถานะหรือสิทธิพิเศษบางอย่างให้กับเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI เพื่อดึงดูดความสนใจจากเกษตรกรทั่วไป เช่น การได้รับการยอมรับหรือเป็นตัวแทนเกษตรกรในการเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานราชการในระดับจังหวัด การได้รับประกาศนียบัตรจากผู้ว่าราชการจังหวัด หรือสำนักงานพาณิชย์จังหวัดราชบุรี หอการค้าจังหวัดราชบุรี สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี สำนักงานจังหวัดราชบุรี และการท่องเที่ยวจังหวัดราชบุรี ประชาสัมพันธ์และสร้างหรือจัดหาสถานที่ขายสินค้า GI ฟรีเมียม พร้อมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งที่เป็นตลาดออนไลน์และออฟไลน์สำหรับกลุ่มเกษตรกรที่มีใบรับรอง GI เท่านั้นที่สามารถนำสินค้าไปโปรโมทและจำหน่าย หรือการได้รับสิทธิพิเศษในการกู้เงินจาก ธ.ก.ส. ในอัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่า หรือการละเว้นภาษีที่ดินให้กับแปลงที่ได้รับการขึ้นทะเบียน GI เป็นต้น

3. สร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินค้ามะพร้าว น้ำหอม GI โดยการชูความโดดเด่นของลักษณะทางภูมิศาสตร์ของจังหวัดราชบุรีที่ส่งผลให้มะพร้าว น้ำหอมที่ปลูกในพื้นที่จังหวัดราชบุรีมีความโดดเด่นด้านรสชาติและกลิ่นที่มีความเฉพาะพื้นที่เท่านั้น เพื่อเป็นการสร้างเรื่องราวและสร้างมูลค่าเพิ่มให้มะพร้าว น้ำหอม GI

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2565). *สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์*. สืบค้น 25 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.ipthailand.go.th>
- กาญจนา มากชู. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและพัฒนาการผลิตข้าวตลาดเฉพาะ: กรณีศึกษาข้าวสังข์หยดเมืองพัทลุง (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- ชัยทัตต์ กาบบัว. (2522). รายงานการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเกษตรอินทรีย์ของเกษตรกรตำบลแม่ทา กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่ (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ปฐมชัย คชะสุต และคณะ. (2560). การเพิ่มศักยภาพการผลิตมะพร้าวอ่อนเพื่อการส่งออกตลอดโซ่อุปทานในพื้นที่จังหวัดราชบุรี. *Veridian E-Journal Silpakorn University*, 10(2), 531-545.
- ศานิต ปิ่นทอง และคณะ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตมะพร้าวอินทรีย์ของเกษตรกรอำเภอบางสะพาน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. *วารสารสังคมศาสตร์วิจัย*, 12(1), 192-211.
- สายนที บัวทอง. (2533). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนจากการลงทุนทำสวนมะพร้าวอ่อนในเขตภาคกลางของประเทศไทย (ปริญญาบัญชัชมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดราชบุรี. (2565). ข้อมูลพื้นฐานการเกษตร. สืบค้น 12 พฤศจิกายน 2566, จาก <https://www.ratchaburi.doae.go.th>
- สำนักงานนโยบายและยุทธศาสตร์การค้า. (2566). โอกาสมะพร้าวน้ำหอมไทยก้าวไกลในตลาดโลก. *วารสาร สนค.*, 13(139), 4-5.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). การนำเข้าและส่งออก. สืบค้น 10 เมษายน 2566, จาก <https://impexpth.oae.go.th>
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2560). *เอกสารประกอบการอบรม*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร
- Gujarati, D. (2004). *Basic Econometrics* (4th ed.). New York: McGraw Hill company.
- Inta Chanwong et al. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับเทคโนโลยีการปลูกข้าวภายใต้ระบบเกษตรที่ดีเหมาะสมของเกษตรกรอำเภोजำพอน จังหวัดสทว่นนะ เขตสาธาณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว. *เอกสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้*, 36(2), 106-117.

Jaza, F., Tsafack P., & Kamajou F. (2018). Logit Model of Analysing the Factors Affecting the Adoption of Goat Raising Activity by Farmers in the Non-pastoral Centre Region of Cameroon. *TROPICUTURA*, 36(2), 54-62.

Pratama, B. (2020). *Determinants and Developing Strategies of Geographical Indication (GI) Coffee Farmer To Adopt Single Origin (SO) Processing Scheme* (Master Degree of Science), Bangkok: Kasetsart University.

การปรับตัวด้านการดำรงชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่าน
ในหมู่บ้านคลองโคกช้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

LIVELIHOOD ADAPTATION OF RAFT PEOPLE COMMUNITY ALONG THE NAN RIVER
IN KLONGKHOKCHANG VILLAGE, MUANG DISTRICT, PHITSANULOK PROVINCE

เนตรชนก วันอิน, ชญานิน ลำดวง

Netchanok wan-in, Chayanin Lamduan

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Phibunsongkhram Rajabhat University

Corresponding Author E-mail: netchanok.w@psru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับตัวด้านการดำรงชีวิตของชุมชนชาวแพในหมู่บ้านคลองโคกช้าง อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบเจาะจงกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้นำท้องที่ ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำจิตวิญญาณและตัวแทนประชาชนและใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า การปรับตัวด้านดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่านในหมู่บ้านคลองโคกช้าง จังหวัดพิษณุโลก มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการดำเนินชีวิต ชุมชนชาวแพมีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยในแม่น้ำสู่พื้นที่จัดสรรของรัฐซึ่งการปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยประชาชนที่อพยพขึ้นมาต้องปรับเปลี่ยนอาชีพมาเป็นการทำงานรับจ้าง บริการและเกษตรกรรมมากขึ้น 2) ด้านความเชื่อและความรู้สึก ชุมชนชาวแพยังคงมีการยึดติดกับความเชื่อเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่อยู่กับแม่น้ำคงคาที่ยังให้ความเคารพนับถือมาโดยตลอดแต่ก็มีการเปิดรับความเชื่อเกี่ยวกับทางศาสนามากขึ้นของแต่ละบุคคล 3) ด้านบทบาทหน้าที่ ชุมชนชาวแพมีการปรับตัวด้านบทบาททำให้เป็นไปตามสังคมชุมชนที่เป็นอยู่โดยทุกคนจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในการดำเนินชีวิต 4) ด้านการพึ่งพาอาศัย ชุมชนชาวแพมีการใช้ชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้องสู่ลักษณะความสัมพันธ์แบบเพื่อนบ้านมากขึ้นเพราะเนื่องจากการปรับเปลี่ยนที่อยู่อาศัยและสภาพแวดล้อมใหม่จากเดิม สำหรับข้อ

เสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับควมมีการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนชาวแพเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนนอกจากการประกอบอาชีพหลักของคนในชุมชน ตลอดจนการจัดกิจกรรมในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเพื่อกระตุ้นให้เกิดการมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน

คำสำคัญ: การปรับตัว; การดำรงชีวิต; ชุมชนชาวแพ

Abstract

The purpose of this research was to study the livelihood adaptation of the Phae community in Klong Khok Chang Village, Muang District, Phitsanulok Province. using qualitative research methods by focusing on in-depth interviews with a group of 10 key informants, namely local leaders, local leaders, spiritual leader, and public representatives and use content analysis.

The results showed that Lifestyle adaptation of raft people community along the Nan River in Klong Khok Chang Village Phitsanulok Province has 4 aspects: 1) aspects lifestyle the raft community has changed the living environment in the river to the state allocation area, where the change of residence for people who have migrated up has to change their occupation to work for wages, services, and more farmers. 2) aspects beliefs and feelings the raft community still adheres to beliefs about the way of life along the Ganges that have always been respected but have become more open to religious beliefs of the individual. 3) aspect's role the raft community has adapted roles according to the existing community society, where everyone has individual duties and responsibilities in their lives. 4) aspects dependence the raft community has changed their lives from relative relations to neighbor relations more because of the change in housing and the new environment from the original.

For policy suggestions related agencies should have community development and career promotion for people in the raft community to increase household income in addition to the main occupation of the people in the

community. as well as organizing activities to involve people in the community to encourage good relationships among themselves.

Keywords: Adaptation, Livelihood, Raft community

บทนำ

ในอดีต “เรือนแพพิษณุโลก” ถือเป็นอัตลักษณ์แห่งเมืองสองแคว จนปรากฏในคำขวัญของเมืองพิษณุโลก “พระพุทธชินราชงามเลิศ ถิ่นกำเนิดพระนเรศวร สองฝั่งน่านล้วนเรือนแพ หวานฉ่ำแท้กล้วยตาก ถ้ำและน้ำตกหลากตระการ” แต่ปัจจุบันสิ่งที่สะท้อนให้เห็นว่าสองฝั่งน่านล้วนเรือนแพเหลือเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่ยังคงมีให้เห็น ส่วนใหญ่เป็นร้านอาหารและธุรกิจอื่นๆ ลมหายใจเรือนแพพิษณุโลกเริ่มแผ่วเบาลงต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2541-2542 ที่จังหวัดพิษณุโลกอ้างเหตุผลย้ายชุมชนชาวแพขึ้นฝั่งบริเวณโคกช้าง ตำบลรัฐญิก อำเภอเมืองพิษณุโลก เพราะความสกปรก เนื่องจากมีการขับถ่ายอุจจาระ ปัสสาวะ ลงในแม่น้ำน่าน แบบไม่สามารถแก้ไขได้ นอกจากนี้มีเรื่องคดีสิ่งปฏิกูลแต่ในความเป็นจริงคงปฏิบัติกันไม่ได้ ประกอบกับห้ามไม่ให้เพิ่มจำนวนแพ กล่าวคือ ห้ามขอบ้านเลขที่เพิ่มจากที่มีอยู่ 100 เรือนเศษในปัจจุบัน (ปี พ.ศ 2562) ทำให้ชุมชนชาวแพน่านเมืองสองแคววันนี้เหลืออยู่เพียงน้อยนิดอยู่แถบท้ายน้ำน่านด้านทิศใต้เท่านั้น ซึ่งคงไม่ใช่เอกลักษณ์ของเมืองสองแควอีกต่อไป แม้ว่าธนาคารอาคารสงเคราะห์ (ธอส.) สาขาพิษณุโลกจะอนุมัติสินเชื่อให้ชาวแพได้ปรับปรุงเรือนแพของตัวเองให้มีความสวยงาม แต่ก็ไม่สามารถฟื้นฟูให้กลับมาตราตรึงได้ดังเดิมและนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาวิถีชีวิตชุมชนชาวเรือนแพสองฝั่งลำน้ำน่านของเมืองพิษณุโลก ก็ได้เลือนหายไปโดยไม่รู้ตัว ถูกแทนที่ด้วยแพธุรกิจ ร้านอาหาร เรียงรายอยู่ริมฝั่งน้ำน่านเขตเทศบาลนครพิษณุโลกท่ามกลางท่อระบายน้ำทิ้งจากอาคารสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่บางแห่งที่ต่อตรงสู่มแม่น้ำน่าน (MGR ONLINE, 2562)

ทั้งนี้ทำให้หลายฝ่ายออกมามีวิจารณ์อย่างกว้างขวางในลักษณะเสียดายเอกลักษณ์ของจังหวัดพิษณุโลก ทางด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งอดีตอาจารย์มหาวิทยาลัยภาครัฐและภาคเอกชน อาทิ ประธานหอการค้าจังหวัด สมาคมธุรกิจท่องเที่ยวฯ ตลอดจนประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่ง จ.ส.อ.ดร.ทวี บูรณเขตต์ เจ้าของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้าน “จำทวี” และบุคคลดีเด่นของชาติ ประจำปี 2533 จากคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติสำนักนายกรัฐมนตรี ได้ออกมาแสดงความคิดเห็นเสียดายเรือนแพและวิถีชีวิตที่สวยงามขณะที่จังหวัดอื่นนอกจากมีเรือนแพแต่จังหวัดพิษณุโลกเอาออกไป สำหรับโครงการย้ายเรือนแพกลางลำน้ำน่านขึ้นบนฝั่งเริ่มย้าย

มาตั้งแต่ปี 2541 เป็นต้นมา โดยทางการจ่ายค่ารื้อขนย้ายให้หลังละ 5,000 บาท และจัดสรรที่ดินบริเวณบ้านคลองโคกช้าง หมู่ที่ 10 ตำบลรัฐภูมิ อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ซึ่งเป็นที่ดินในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา โดยชาวแพต้องจ่ายค่าก่อสร้างบ้านพัก ซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยถาวรระยะเดือนละ 1,300 บาท เป็นระยะเวลา 15 ปี และจ่ายค่าเช่าที่ดิน องค์การบริหารส่วนจังหวัดยะลา ปีละ 252 บาท อย่างไรก็ตาม มีชาวแพส่วนหนึ่งที่ไม่ยอมย้ายขึ้นฝั่ง แต่ถูกจัดสรรให้ย้ายไปจากสถานที่เดิม เพราะมีวิถีชีวิตเคยมีรายได้จากการหาปลาในแม่น้ำน่าน เช่น ดักข่าย ตกปลา เป็นต้น (Northernnewsthailand, 2562)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาในเรื่องประสบการณ์และการปรับตัวของประชาชนที่เคยอาศัยอยู่ ชุมชนชาวแพในริมแม่น้ำน่านว่ามีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไรจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ตลอดจนศึกษาทัศนคติของประชาชนที่เคยอาศัยอยู่ชุมชนชาวแพต่อการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัย โดยข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิจัย อาจจะทำให้คนเห็นความสำคัญและเข้าใจผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนชาวแพมากขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนชาวแพ
2. เพื่อศึกษาปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ
3. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) รูปแบบปรากฏการณ์นิยม (Phenomenalism) และได้มีการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาสู่การศึกษากาสนามในการหาคำตอบให้กับวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยในการวิเคราะห์ : กลุ่มชุมชนชาวแพ จำนวน 3 คน

พื้นที่ในการวิจัย : กลุ่มชุมชนชาวแพในพื้นที่หมู่บ้านคลองโคกช้าง อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย : กลุ่มชุมชนชาวแพที่เคลื่อนย้ายที่อยู่มาจากเรือนแพริมแม่น้ำน่าน ตามโครงการเคลื่อนย้ายเรือนแพริมแม่น้ำน่าน จังหวัดพิษณุโลก มาตั้งอยู่บริเวณริมคลองโคกช้าง หมู่ที่ 3 ตำบลรัฐญิก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก

วิธีการออกแบบเลือกผู้ให้ข้อมูลในการได้มาซึ่งกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้การเลือกตัวอย่างในการศึกษาด้วยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อหาผู้ให้ข้อมูลที่ดีและเหมาะสมกับประเด็นที่ทำการวิจัยอันเป็นการได้มาซึ่งข้อมูลเชิงลึกที่ให้ความเข้าใจถึงปรากฏการณ์ที่ศึกษาแบบองค์รวมและใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบก้อนหิมะ (Snowball Sampling) คือ การสอบถามที่เริ่มจากผู้รู้คนแรกแล้ว ให้ผู้รู้คนแรกแนะนำชื่อหรือให้ช่วยส่งต่อไปยังผู้รู้คนอื่นๆ โดยจะทำเช่นนี้ตลอดไป จนกว่าการเก็บรวบรวมข้อมูล/ข่าวสารมีการอิ่มตัวแล้ว ซึ่งการใช้หลักการนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (ชาย โพธิสิตา, 2547) กล่าวคือ ไม่มีข้อมูลอะไรใหม่อีกแล้วหรือได้คำตอบซ้ำเหมือนเดิม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ได้มีการเลือกวิธีการให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงคุณภาพ ดังต่อไปนี้

1) การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนชาวแพ เพื่อศึกษาการปรับตัวของชุมชนชาวแพและเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ ทั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ในการสัมภาษณ์เชิงลึกอันเป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีคำถามชัดเจนและมีลักษณะปลายเปิดสำหรับประเด็นที่อาจเกิดจากการสัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนแรกเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) และขั้นตอนที่สองเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยกรอบแนวคิดและวิธีการที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดของเครื่องมือการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ ได้จากการค้นคว้าหนังสือ รายงานการวิจัย ตำรา บทความวิจัย วิทยานิพนธ์และวารสารทางวิชาการต่างๆ ทั้งเอกสารภาษาไทยและเอกสารต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีการปรับตัว

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบบปฐมภูมิ คือ การเก็บข้อมูลโดยตรงจากภาคสนาม ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ออกไปทำหน้าที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ดังนั้นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลที่ดี คือ ตัวผู้วิจัย (ชาย โพรธิสิตา, 2562)

ตรวจสอบข้อมูลว่าได้มาด้วยความถูกต้องครบถ้วนและครอบคลุมที่สามารถตอบตามประเด็นคำถามและตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่สำคัญได้หรือไม่ เมื่อข้อมูลมีความครบถ้วนแล้วผู้วิจัยควรทำการตรวจสอบต่อไปว่ามีความน่าเชื่อถือและแม่นยำตรงหรือไม่ โดยวิธีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือตามหลักการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าหรือตรวจสอบที่มาของข้อมูลจากหลายแหล่ง (triangulation) โดยการตรวจสอบจากแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านตัวบุคคล อันหมายถึง การตรวจสอบว่าหากผู้ให้ข้อมูลเปลี่ยนข้อมูลที่ได้จะยังเหมือนเดิมหรือไม่ ในด้านเวลาอันหมายถึง ต้องตรวจสอบข้อมูลในช่วงเวลาที่แตกต่างกันเพื่อให้ทราบว่าข้อมูลที่ได้รับในช่วงเวลาต่าง ๆ นั้นเหมือนกันหรือไม่และในด้านสถานที่ คือ ผู้วิจัยต้องทำการตรวจสอบในสถานที่ที่ต่างกันด้วยว่าจะได้ข้อมูลที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันหรือไม่ (ชาย โพรธิสิตา, 2562)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ข้อมูลจากการเก็บรวบรวมส่วนใหญ่ที่เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลตลอดเวลาหลังจากเก็บรวบรวมข้อมูล กล่าวคือ ภายหลังจากการเก็บข้อมูลจะมีการถอดเทปและสรุปข้อมูลจากการจดบันทึกภาคสนามจากข้อมูลผู้ให้สัมภาษณ์โดยในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้มีกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพจากองค์ประกอบหลัก 3 ประการ คือ (ชาย โพรธิสิตา, 2562)

1) การจัดระเบียบข้อมูล เป็นกระบวนการจัดการกับข้อมูลที่ได้มาจากหลากหลายวิธีให้อยู่ในรูปของเอกสารที่เป็นระบบระเบียบและสามารถตรวจสอบความถูกต้องและความเชื่อถือได้ง่ายโดยการการจัดระบบของหัวข้อและจำแนกหมวดหมู่หรือประเภทข้อความสร้างกระบวนการให้รหัสข้อมูล โดยทำการนำข้อมูลที่ได้มาทำการตรวจสอบ เปรียบเทียบ กำหนดกรอบแนวคิดและจัดหมวดหมู่ของข้อมูลเพื่อเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหมวดหมู่ที่เป็นเหตุเป็นผลแก่กันในลักษณะแบบจำลองมโนทัศน์ซึ่งประกอบไปด้วยเงื่อนไข ปรากฎการณ์ บริบท เงื่อนไขสนับสนุนให้เกิดการกระทำปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นและผลที่เกิดขึ้นตามมาอย่างต่อเนื่อง

2) การแสดงข้อมูล เป็นการนำเอาหน่วยข้อมูลที่แยกหรือแตกออกเป็นส่วนย่อยๆ และให้รหัสเรียบร้อยแล้วกลับมารวมเข้ากันใหม่ ให้เป็นกลุ่มตามประเด็น/หัวข้อของการวิเคราะห์

การหาข้อสรุปและการตีความ เป็นกระบวนการหาข้อสรุปและตีความหมายของข้อค้นพบที่ได้จากการจัดระเบียบข้อมูลและการแสดงข้อมูลตามกรอบแนวคิดหรือทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย กล่าวคือ ผลจากการจัดกลุ่มประเภทข้อมูลจะทำให้เห็นแบบแผนของความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ อำเภอเมืองพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลก รวมถึงปัจจัยสำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยจะมีการใช้โปรแกรม Microsoft Word เป็นเครื่องมือช่วยในการวิเคราะห์ รวมถึงการตรวจสอบว่าข้อสรุปมีความถูกต้องตรงตามประเด็นและมีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใดด้วย

3) การวิเคราะห์ผู้วิจัยจะใช้ตารางเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพเพื่อข้อมูลที่ได้ถูกนำมาวิเคราะห์ในรอบของความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงที่ทำให้มองเห็นภาพของความแตกต่างบริบทและเงื่อนไขที่เกี่ยวข้อง กิจกรรม ปฏิสัมพันธ์ต่างๆหรือผลที่เกิดขึ้นอย่างสัมพันธ์กันภายในปรากฏการณ์ที่ทำการศึกษาเพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนชาวแพ เพื่อศึกษาการปรับตัวของชุมชนชาวแพและเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปรับด้านการดำเนินชีวิตชุมชนชาวแพหมู่บ้านคลองโคกข้าง จังหวัดพิษณุโลก โดยผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 บริบทพัฒนาการของชุมชนชาวแพ

ส่วนที่ 2 การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ

ส่วนที่ 3 ความต้องการและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชนชาวแพ

ส่วนที่ 1 บริบทพัฒนาการของชุมชนชาวแพ

บริบทของชุมชนชาวแพ

อดีตชุมชนบ้านเรือนแพ เป็นชุมชนลอยน้ำที่มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของพิษณุโลก ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพราะเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและธุรกิจน้ำ โดยการติดต่อการค้ากับจังหวัดในกลุ่มน้ำเจ้าพระยา ล้านช้าง และเมืองอำเภอลำปางนอก นอกจากนั้นพ่อค้าในท้องถิ่นยังพายเรือเพื่อนำสินค้าของตนไปค้าขายที่พิษณุโลกและเดินทางไปนำสินค้าไปค้าขายกับเมืองอื่นๆ จึงกล่าวได้ว่าในสมัยก่อนชุมชนเรือนแพเป็นชุมชนที่มีความสำคัญแต่ในปัจจุบัน เนื่องจากความสะดวกของการขนส่งทางบก การขนส่งทางน้ำจึงไม่มี

นัยสำคัญ ชุมชนบ้านชาวแพหมู่ที่ 10 ตำบลรัษฎา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา เป็นพื้นที่ราบลุ่มมีลำคลองโคกช้างเป็นหลักเดิมหมู่ที่ 10 รวมอยู่กับหมู่ที่ 2 ตำบลรัษฎาต่อมาในวันที่ 6 กันยายน พ.ศ.2547 ได้แยกออกจากหมู่ที่ 3 มาตั้งใหม่เป็นหมู่ที่ 10 (บ้านชาวแพ) เนื่องจากมีประชากรเพิ่มมากขึ้นโดยที่ตั้งของหมู่บ้านทิศเหนือติดต่อกับเขตหมู่ที่ 5 (บ้านคลองมหาไทย) และเขตหมู่ที่ 6 (บ้านหนองปลาตัว) ทิศใต้ติดต่อกับถนนพิษณุโลก - วังทองและเขตหมู่ที่ 3 (บ้านโคกช้าง) ทิศตะวันออกติดต่อกับเขตตำบลสมอแขและบ้านโคกช้าง ทิศตะวันตกติดต่อกับเขตตำบลในเมือง (ปริมณฑล) ภายในชุมชนมีกลุ่มกองทุนและองค์กรต่างๆ เช่น กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน ในอดีตชุมชนชาวแพได้อาศัยอยู่เรือนแพติดริมแม่น้ำน่านมีความไม่แน่นอนอะไรหลายอย่างในเรื่องของน้ำขึ้น-น้ำลง ที่ต้องคอยระวังอยู่ตลอดเวลาและในช่วงหน้าฝนที่ระดับน้ำก็จะมีเพิ่มสูงขึ้น ชาวแพจะต้องมัดเชือกติดกับเรือนแพเพื่อกันไม่ให้เรือนแพลอยไปกับสายน้ำ รวมถึงการอยู่ในเรือนแพไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่างเช่น ไม่มีห้องน้ำและห้องส้วม เวลาอาบน้ำหรือใช้ห้องส้วมก็จะอาบน้ำหรือปล่อยสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำเลยเพราะอยู่ในเรือนแพไม่มีประปาใช้ ไม่มีห้องส้วมที่ถูกลักษณะแต่ว่าคนที่นั่นเคยชินกับการมีวิถีชีวิตเรือนแพเพราะอยู่ในเรือนแพมาตั้งแต่เกิด รวมถึงจะต้องมีการเปลี่ยนแพไม้ไผ่ทุก 3 ปีเพราะมีอายุการใช้งานได้ไม่นานทำให้คนในชุมชนชาวแพจะต้องมีเงินสำรองในการเสียค่าใช้จ่ายซื้อไม้ไผ่ที่มีราคาแพงเพื่อยัดไม้ไผ่เปลี่ยนเข้าไปใหม่เพื่อให้แพมีอายุการใช้งานเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันชุมชนบ้านชาวแพได้รับคำสั่งย้ายจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกให้ไปอยู่อาศัยในที่ดินจัดสรรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ที่ชุมชนบ้านชาวแพหมู่ที่ 10 ตำบลรัษฎา อำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ทำให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มีห้องน้ำ มีห้องส้วม และน้ำประปาใช้ ไม่ต้องคอยระวังเรื่องน้ำ ไม่ต้องกังวลเรื่องความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลาและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนแพไม้ไผ่ทุกปีที่มีราคาสูง

ส่วนที่ 2 การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ

จากการสัมภาษณ์ได้มีการสัมภาษณ์ชุมชนชาวแพเกี่ยวกับการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นคำถามในการนำร่องที่นำไปสู่การตอบคำถามต่างๆ ที่เกี่ยวกับการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตในประเด็นต่างๆ ซึ่งในส่วนนี้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) บริบทพัฒนาการของชุมชนชาวแพ 2) ปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ 3) ปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 บริบทพัฒนาการของชุมชนชาวแพ

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นผลการศึกษาหลัก	รายละเอียดผลการศึกษา
คนที่ 1 (นางสาว A นามสมมติ) ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 27 ปี ผอมยาว ผิวสีแทน รูปร่างอวบ	ที่อยู่อาศัย	อดีต : อาศัยอยู่ในเรือนแพริมแม่น้ำ นาน เรือนแพไม่ค่อยมั่นคงแข็งแรง ต้องเปลี่ยนบวบและลำไม้ไผ่ทุก 3 ปี ปัจจุบัน : อาศัยอยู่ในชุมชนชาวแพ บ้านคลองโคกช้าง ที่อยู่อาศัยเป็นบ้าน แฝดสองชั้นมีความมั่นคง แข็งแรง
	การดำเนินชีวิต	อดีต : มีความยากลำบากในการ ดำเนินชีวิตเนื่องจากไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวก หลายอย่าง เช่น ไม่มี ห้องน้ำและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ ไม่มีน้ำประปาใช้แต่ใช้น้ำจากแม่น้ำ โดยใช้สารส้มแกว่งเพื่อให้สิ่งสกปรก ตกตะกอน เวลาใช้ห้องส้วมก็จะปล่อย สิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำ ปัจจุบัน : มีความสะดวกสบายในการ ดำเนินชีวิตมากขึ้นเนื่องจากมีห้องน้ำ มีห้องส้วมและมีน้ำประปาที่สะอาดใช้
	ความปลอดภัยในการ ดำเนินชีวิต	อดีต : ต้องคอยระวังน้ำขึ้น-น้ำลงอยู่ ตลอดเวลาและในช่วงหน้าฝนต้องม ีการมัดเชือกติดกับแพเนื่องจากระดับ น้ำเพิ่มขึ้นและมีกระแสน้ำเชี่ยวต้อง คอยระวังเรือนแพลอยไปกับสายน้ำ ปัจจุบัน : ต้องคอยระวังปัญหาสังคมที่ เกิดขึ้นในชุมชนทำให้สภาพแวดล้อม ในชุมชนไม่ดี เช่น ปัญหายาเสพติด

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นผลการศึกษาหลัก	รายละเอียดผลการศึกษา
	ค่าใช้จ่าย	<p>ปัญหาการลักเด็ก การพนัน การทะเลาะวิวาท เป็นต้น</p> <p>อดีต : ต้องเสียค่าใช้จ่ายทุก 3 ปี เนื่องจากจะต้องเปลี่ยนบวบและลำไม้ไผ่เพื่อยืดอายุการใช้งานของเรือนแพ โดยค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนเรือนแพตกครั้งละ 10,000 บาท</p> <p>ปัจจุบัน : ต้องเสียค่าที่อยู่อาศัยผ่อนชำระเดือนละ 1,300 บาท เป็นระยะเวลา 15 ปี และจ่ายค่าเช่าที่ดินองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปีละ 252 บาท</p>
<p>คนที่ 2 (นาง B นามสมมติ)</p> <p>ลักษณะผู้ให้ข้อมูล</p> <p>เพศหญิง อายุ 32 ปี</p> <p>ผอมยาว ผิวขาวเหลือง</p> <p>รูปร่างสั้นท้วม</p>	ที่อยู่อาศัย	<p>อดีต : อาศัยอยู่ในเรือนแพริมแม่น้ำน่าน เรือนแพไม่ค่อยมั่นคงแข็งแรง ต้องเปลี่ยนบวบและลำไม้ไผ่ทุก 3 ปี</p> <p>ปัจจุบัน : อาศัยอยู่ในชุมชนชาวบ้านคลองโคกช้าง ที่อยู่อาศัยเป็นบ้านแฝดสองชั้นมีความมั่นคง แข็งแรง</p>
	การดำเนินชีวิต	<p>อดีต : มีความยากลำบากในการดำเนินชีวิตเนื่องจากไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่าง เช่น ไม่มีห้องน้ำและห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะ ไม่มีน้ำประปาใช้แต่ใช้น้ำจากแม่น้ำโดยใช้สารส้มแกว่งเพื่อให้สิ่งสกปรก</p>

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นผลการศึกษาหลัก	รายละเอียดผลการศึกษา
<p>ความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต</p>		<p>ตกตะกอน เวลาใช้ห้องส้วมก็จะปล่อยสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำ</p> <p>ปัจจุบัน : มีความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิตมากขึ้นเนื่องจากมีห้องน้ำ มีห้องส้วมและมีน้ำประปาที่สะอาดใช้</p> <p>อดีต : ต้องคอยระวังน้ำขึ้น – น้ำลงอยู่ตลอดเวลาและในช่วงหน้าฝนต้องมีการมัดเชือกติดกับแพเนื่องจากระดับน้ำเพิ่มขึ้นและมีกระแสน้ำเชี่ยวต้องคอยระวังเรือแพลอยไปกับสายน้ำ</p> <p>ปัจจุบัน : ต้องคอยระวังปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่ดี เช่น ปัญหายาเสพติด, ปัญหาการลักเด็ก, การพนัน, การทะเลาะวิวาท เป็นต้น</p>
<p>ค่าใช้จ่าย</p>		<p>อดีต : ต้องเสียค่าใช้จ่ายทุก 3 ปี เนื่องจากจะต้องเปลี่ยนบวบและลำไม้ไผ่เพื่อยืดอายุการใช้งานของเรือแพ โดยค่าใช้จ่ายที่เปลี่ยนเรือแพตกครั้งละ 10,000 บาท</p> <p>ปัจจุบัน : ต้องเสียค่าที่อยู่อาศัยผ่อนชำระเดือนละ 1,300 บาท เป็นระยะเวลา 15 ปีและจ่ายค่าเช่าที่ดินองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปีละ 252 บาท</p>

ตารางที่ 2 ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 ปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นผลการศึกษาหลัก	รายละเอียดผลการศึกษา
<p>คนที่ 1 (นางสาว A นามสมมุติ) ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 27 ปี ผมยาว ผิวสีแทน รูปร่างอวบ</p>	ด้านการดำเนินชีวิต	<p>- มีการปรับตัวของการใช้ชีวิตกับชุมชนใหม่เนื่องจากอดีตเคยอยู่ชุมชนชาวแพที่มีแต่เครือญาติพี่น้องใกล้ชิดสนิทกัน มีการพึ่งพาอาศัยกันแต่ในปัจจุบันเป็นชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่มีความสัมพันธ์แบบผิวเผิน</p> <p>- มีการปรับตัวกับปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนที่มีผลต่อการปรับตัวในการใช้ชีวิต เช่น การทะเลาะวิวาท ยาเสพติด ลักเด็ก การพนัน</p>
	ด้านความเชื่อ, ความรู้สึก	<p>- มีการปรับตัวด้านความเชื่อในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวกับการขอขมาเจ้าแม่คงคาที่นำน้ำมาใช้ชำระล้างหรือทิ้งสิ่งสกปรกลงในแม่น้ำลำคลองแต่ปัจจุบันผู้ให้สัมภาษณ์ไม่นำคติความเชื่อมาอิทธิพลกับการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน</p>
	ด้านบทบาทหน้าที่	<p>- ชาวแพทุกคนมีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามสังคมชุมชนที่เป็นอยู่โดยทุกคนจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นของตนเอง เช่น บทบาทเด็กวัยเรียน บทบาท</p>

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นผลการศึกษาหลัก	รายละเอียดผลการศึกษา
	ด้านการพึ่งพาอาศัย	<p>ผู้สูงอายุ (ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลในช่วงยังอยู่บพทวัยเรียน)</p> <p>- มีการปรับตัวกับสังคมในชุมชนที่มีความห่างเหินไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กัน มีความสัมพันธ์แบบผิวเผินไม่ค่อยมีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันใช้ชีวิตต่างคนต่างอยู่ ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่มีความคุ้นเคยใกล้ชิดสนิทกันที่อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นแบบชุมชนเครือญาติ</p>
<p>คนที่ 2 (นาง B นามสมมุติ)</p> <p>ลักษณะผู้ให้ข้อมูล</p> <p>เพศหญิง อายุ 32 ปี</p> <p>ผอมยาว ผิวขาวเหลือง</p> <p>รูปร่างสันทัด</p>	ด้านการดำเนินชีวิต	<p>- มีการปรับตัวกับค่าใช้จ่ายที่จะต้องผ่อนชำระเดือนละ 1,300 บาท เป็นระยะเวลา 15 ปีและจ่ายค่าเช่าที่ดินองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปีละ 252 บาทซึ่งแตกต่างจากอดีตที่มีที่อยู่อาศัยฟรีไม่เสียค่าใช้จ่าย</p> <p>- มีการปรับตัวของการใช้ชีวิตกับชุมชนใหม่เนื่องจากอดีตเคยอยู่ชุมชนชาวแพที่มีแต่เครือญาติพี่น้องใกล้ชิดสนิทกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน แต่ในปัจจุบันเป็นชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่มีความสัมพันธ์แบบผิวเผิน</p> <p>- มีการปรับตัวกับปัญหาสุขภาพ แวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนที่มีผลต่อการปรับตัวในการใช้ชีวิต เช่น การทะเลาะวิวาท ยาเสพติด ลักเด็ก การพนัน</p>

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นผลการศึกษหลัก	รายละเอียดผลการศึกษา
ด้านความเชื่อ, ความรู้สึก	ด้านบทบาทหน้าที่	<p>- มีการปรับตัวด้านความเชื่อในการดำเนินชีวิตที่เกี่ยวกับการขอขมาเจ้าแม่คงคาที่นำน้ำมาใช้ชำระล้างหรือทิ้งสิ่งสกปรกลงในแม่น้ำลำคลองแต่ปัจจุบันความรู้สึกของผู้ให้สัมภาษณ์ยังคงมีคติความเชื่อและความรู้สึกเกี่ยวกับการขอขมาเจ้าแม่คงคาดังเดิม</p>
ด้านการพึ่งพาอาศัย		<p>- ชาวแพทุกคนมีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามสังคมชุมชนที่เป็นอยู่โดยทุกคนจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นของตนเอง เช่น บทบาทเด็กวัยเรียน บทบาทผู้สูงอายุ (ผู้ให้สัมภาษณ์ได้ให้ข้อมูลในช่วงยังอยู่บทบาทวัยเรียน)</p> <p>- มีการปรับตัวกับสังคมในชุมชนที่มีความห่างเหิน ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กัน มีความสัมพันธ์แบบผิวเผินไม่ค่อยมีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกันใช้ชีวิตต่างคนต่างอยู่ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่มีความคุ้นเคยใกล้ชิดสนิทกันที่อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นแบบชุมชนเครือญาติ</p>

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ

ผู้ให้ข้อมูล	ประเด็นผลการศึกษ หลัก	รายละเอียดผลการศึกษา
คนที่ 1 (นางสาว A นามสมมุติ) ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 27 ปี ผมยาว ผิวสี แทน รูปร่างอวบ	สภาพแวดล้อมชุมชน	- สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านไม่ดี ไม่มีความเป็นส่วนตัวเนื่องจากบ้านในหมู่บ้านเป็นบ้านสองชั้นติดกันแออัดและมีปัญหาสังคมต่างๆเกิดขึ้น เช่น ยาเสพติด การลักเด็กในหมู่บ้านและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นแบบผิวเผินต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งแตกต่างจากชุมชนชาวแพในอดีตที่มีการพึ่งพาอาศัยกันเนื่องจากอยู่กันเป็นเครือญาติ แตกต่างกับปัจจุบันที่มีชาวแพหลากหลายท้องที่มารวมตัวกันย้ายมาอยู่อาศัยหมู่บ้านแห่งใหม่ทำให้วิถีชีวิตแตกต่างไปจากเดิม
คนที่ 2 (นาง A นามสมมุติ) ลักษณะผู้ให้ข้อมูล เพศหญิง อายุ 32 ปี ผมยาว ผิวขาว เหลือง รูปร่าง สันทัด	สภาพแวดล้อมชุมชน	- สภาพแวดล้อมของหมู่บ้านไม่ดี ไม่มีความเป็นส่วนตัวเนื่องจากบ้านในหมู่บ้านเป็นบ้านสองชั้นติดกันแออัดและมีปัญหาสังคมต่างๆเกิดขึ้น เช่น ยาเสพติด, การลักเด็กในหมู่บ้านและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นแบบผิวเผินต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งแตกต่างจากชุมชนชาวแพในอดีตที่มีการพึ่งพาอาศัยกันเนื่องจากอยู่กันเป็นเครือญาติ แตกต่างกับปัจจุบันที่มีชาวแพหลากหลายท้องที่มารวมตัวกันย้ายมาอยู่อาศัยหมู่บ้านแห่งใหม่ทำให้วิถีชีวิตแตกต่างไปจากเดิม

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ

สำหรับปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพเพื่อที่ต่อการศึกษาหาความต้องการของชุมชนชาวแพและแนวทางการพัฒนาคุณภาพชีวิตซึ่งในส่วนี้แบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ 1. ด้านเศรษฐกิจ 2. ด้านสังคม 3. ด้านจิตใจ 4. ด้านบริการสาธารณะ 5. ด้านความปลอดภัยในการใช้ชีวิต

1. ด้านเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบว่า ด้านเศรษฐกิจเป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชาวแพ เช่น ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

2. ด้านสังคม ผลการศึกษาพบว่า ด้านสังคมเป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชาวแพ เช่น สังคมในชุมชนมีความห่างเหิน ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กัน มีความสัมพันธ์แบบผิวเผินไม่ค่อยมีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน ใช้ชีวิตต่างคนต่างอยู่

3. ด้านจิตใจ ผลการศึกษาพบว่า ด้านจิตใจเป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชาวแพ เช่น ประชาชนในชุมชนไม่ค่อยสามัคคีกัน ไม่ค่อยเห็นอกเห็นใจกัน

4. ด้านบริการสาธารณะ ผลการศึกษาพบว่า ด้านบริการสาธารณะเป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชาวแพ เช่น ไม่มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนเนื่องจากคนชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมปฏิสัมพันธ์กันในชุมชนที่จะช่วยบอกปัญหาและความต้องการของชุมชนที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชน

5. ด้านความปลอดภัยในการใช้ชีวิต ผลการศึกษาพบว่า ด้านความปลอดภัยในการใช้ชีวิตเป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชาวแพ เช่น ในชุมชนมีปัญหาสังคมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่ดีส่งผลต่อความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของชุมชนชาวแพที่เป็นปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัว เช่น ปัญหา ยาเสพติด, ปัญหาการลักเด็ก, การพนัน การทะเลาะวิวาท เป็นต้น โดยมีแนวโน้มที่สร้างปัญหาภายในชุมชน

ผลการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ เรื่อง การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่าน หมู่บ้านคลองโคกข่าง จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนชาวแพ 2) เพื่อศึกษาปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ 3) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ โดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูลมีทั้งหมดจำนวน 2 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ผลการวิจัยเรื่อง การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่าน หมู่บ้านคลองโคกช้าง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า พัฒนาการของชุมชนชาวแพ แบ่งออก 3 ส่วนดังนี้

1. บริบทพัฒนาการชุมชนชาวแพตั้งแต่ อดีต-ปัจจุบัน

ในอดีตชุมชนบ้านเรือนแพ เป็นชุมชนลอยน้ำที่มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์เศรษฐกิจของพิษณุโลก ในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น เพราะเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งและธุรกิจน้ำโดยการติดต่อการค้ากับจังหวัดในลุ่มน้ำเจ้าพระยาล้านช้างและเมืองอำเภอล้านนาตะวันออก นอกจากนั้นพ่อค้าในท้องถิ่นยังพายเรือเพื่อนำสินค้าของตนไปค้าขายที่พิษณุโลกและเดินทางไปนำสินค้าไปค้าขายกับเมืองอื่นๆ จึงกล่าวได้ว่าในสมัยก่อนชุมชนเรือนแพเป็นชุมชนที่มีความสำคัญแต่ในปัจจุบันเนื่องจากความสะดวกของการขนส่งทางบกการขนส่งทางน้ำจึงไม่นับสำคัญ ในอดีตชุมชนชาวแพมีความไม่แน่นอนหลายอย่างในเรื่องของน้ำขึ้น – น้ำลงที่ต้องคอยระมัดระวังอยู่ตลอดเวลาและในช่วงหน้าฝนที่ระดับน้ำจะมีการเพิ่มขึ้นชาวแพจะต้องมัดเชือกติดกับเรือนแพเพื่อกันไม่ให้เรือนแพลอยไปกับสายน้ำรวมถึงการอยู่ในเรือนแพไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกหลายอย่างเช่น ไม่มีห้องน้ำและห้องส้วมเวลาอาบน้ำหรือใช้ห้องส้วมก็จะอาบน้ำจากแม่น้ำหรือปล่อยสิ่งปฏิกูลลงในแม่น้ำเนื่องจากอยู่ในเรือนแพไม่มีประปาใช้ ไม่มีห้องส้วมที่ถูกสุขลักษณะแต่ชุมชนชาวแพเคยชินกับการมีวิถีชีวิตเรือนแพตามดังกล่าวเพราะชาวแพอยู่ในเรือนแพมาตั้งแต่เกิดรวมถึงจะต้องมีการเปลี่ยนแพไม้ไผ่ทุก 3 ปีเพราะมีอายุการใช้งานได้ไม่นานทำให้คนในชุมชนชาวแพจะต้องมีเงินสำรองในการเสียค่าใช้จ่ายซื้อไม้ไผ่ที่มีราคาแพงเพื่อยัดไม้ไผ่เปลี่ยนเข้าไปใหม่เพื่อให้แพมีอายุการใช้งานเพิ่มมากขึ้น ในปัจจุบันชุมชนบ้านชาวแพได้รับคำสั่งย้ายจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกให้ไปอยู่อาศัยในที่ดินจัดสรรจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกที่ชุมชนบ้านชาวแพหมู่ที่ 10 ตำบลรัษฎา อำเภอมะนัง จังหวัดพิษณุโลก ทำให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น มีห้องน้ำ มีห้องส้วมและน้ำประปาใช้ไม่ต้องคอยระแวงเรื่องน้ำ ไม่ต้องกังวลเรื่องความปลอดภัยอยู่ตลอดเวลาและไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการเปลี่ยนแพไม้ไผ่ทุกปีที่มีราคาสูง

2. ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินชีวิตชุมชนชาวแพ

จากการย้ายแหล่งที่อยู่อาศัยเดิมของชุมชนชาวแพมาอยู่ในชุมชนแห่งใหม่ ณ บ้านคลองโคกช้าง ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนชาวแพ พบว่า มีสภาพแวดล้อมในหมู่บ้านไม่ดี ไม่มีความเป็นส่วนตัวเนื่องจากบ้านในหมู่บ้านเป็นบ้านสองชั้นติดกันแออัดและมีปัญหาเสาพืด มีการลักเด็กในหมู่บ้านรวมถึงปัญหาอื่นๆที่เกิดขึ้นในชุมชนจึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการใช้ชีวิตที่

เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมและความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นแบบผิวเผินต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยพึ่งพาอาศัยกันซึ่งแตกต่างจากชุมชนชาวแพในอดีตที่มีการพึ่งพาอาศัยไปมาหาสู่กันเนื่องจากอยู่กันเป็นเครือญาติซึ่งแตกต่างกับปัจจุบันที่มีคนหลากหลายท้องถิ่นมารวมตัวกันย้ายมาอยู่อาศัยหมู่บ้านแห่งใหม่ทำให้วิถีชีวิตและรูปแบบความสัมพันธ์ของคนในชุมชนแตกต่างไปจากเดิม

3. นโยบายของจังหวัดกับการเคลื่อนย้ายไปชุมชนใหม่กับการเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต
องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกได้มีนโยบายให้ชุมชนชาวแพได้เคลื่อนย้ายแหล่งที่อยู่อาศัยแห่งใหม่ที่เป็นที่ดินที่ได้รับการจัดสรรให้ชุมชนชาวแพจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกที่มีชื่อว่า หมู่บ้านคลองโคกข้าง โดยทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลกได้ให้เหตุผลว่าต้องการปรับทัศนที่ที่อยู่อาศัยเดิมของชุมชนชาวแพเนื่องจากชุมชนชาวแพได้สร้างความสกปรกลงในแม่น้ำซึ่งเป็นปัญหาที่ไม่สามารถจัดการได้ โดยชาวแพต้องจ่ายค่าก่อสร้างบ้านพักซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยผ่อนชำระเดือนละ 1,300 บาท เป็นระยะเวลา 15 ปี และจ่ายค่าเช่าที่ดินให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก ปีละ 252 บาททำให้การดำเนินชีวิตของชาวแพเปลี่ยนแปลงไปมีความสะดวกสบายยิ่งขึ้นเพราะมีสิ่งอำนวยความสะดวกในการใช้ชีวิตแต่ก็มีชาวแพบางส่วนที่ไม่ยอมย้ายมาอยู่หมู่บ้านใหม่แต่ถูกย้ายให้มาอยู่ริมแม่น้ำเนื่องจากไม่ต้องการให้การดำเนินชีวิตของเขาเปลี่ยนแปลงไปเพราะเคยชินกับวิถีชีวิตดั้งเดิมและพวกเขาก็มีอาชีพที่เกี่ยวกับการหาปลา ขายปลา

จากการศึกษาการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่าน หมู่บ้านคลองโคกข้าง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพมีการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตที่สามารถแบ่งได้ออกเป็น 4 ด้านดังนี้

1. ด้านการดำเนินชีวิต

การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ พบว่า ไม่ค่อยได้ปรับตัวมากเนื่องจากชาวแพเคยอาศัยอยู่ในเรือแพที่มีความยากลำบากมาก่อนส่งผลให้การย้ายมาอยู่ชุมชนแห่งใหม่จึงทำให้ไม่ต้องปรับตัวมากนักแต่ก็ยังคงมีในส่วนของปรับตัวในด้านการใช้ชีวิตกับชุมชนใหม่ที่มีชาวแพที่เคยอาศัยอยู่ในเรือแพจากหลายท้องถิ่นมารวมตัวอยู่ด้วยกันทำให้สภาพแวดล้อมความเป็นอยู่แตกต่างจากเดิมเนื่องจากอดีตเคยอยู่ชุมชนชาวแพที่มีแต่เครือญาติพี่น้องใกล้ชิดสนิทกัน มีการพึ่งพาอาศัยไปมาหาสู่กันแต่ในปัจจุบันจะเป็นชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่มีความสัมพันธ์แบบผิวเผิน มีรูปแบบลักษณะความสัมพันธ์แบบเพื่อนบ้านหรือเพื่อนร่วมงานเท่านั้น รวมถึงมี

ปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนที่มีผลต่อการปรับตัวในการใช้ชีวิต เช่น การทะเลาะวิวาท, ยาเสพติด, ลักเด็ก, การพนัน เป็นต้น

2. ด้านความเชื่อ, ความรู้สึก

ในอดีตชาวแพเคยมีความเชื่อเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่อยู่กับแม่น้ำที่จะปรากฏให้เห็นในช่วงเวลาเทศกาลวันลอยกระทงซึ่งจะมีการขอขมาเจ้าแม่คงคาที่ได้มีการนำน้ำมาใช้ชำระล้างหรือทิ้งสิ่งสกปรกลงในแม่น้ำลำคลองแต่ในปัจจุบันในการปรับตัวด้านความเชื่อ, ความรู้สึกที่มีความเชื่อเกี่ยวกับวิถีชีวิตที่อยู่กับแม่น้ำขึ้นอยู่กับความเชื่อของแต่ละบุคคล

3. ด้านบทบาทหน้าที่

ชาวแพทุกคนมีการปรับตัวด้านบทบาทหน้าที่ให้เป็นไปตามสังคมชุมชนที่เป็นอยู่โดยทุกคนจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบเป็นของตนเอง เช่น บทบาทเด็กวัยเรียน บทบาทผู้สูงอายุ บทบาทวัยเรียน เป็นต้น

4. ด้านการพึ่งพาอาศัย

การปรับตัวด้านพึ่งพาอาศัยกันในปัจจุบันจะเป็นการปรับตัวที่แตกต่างไปจากอดีต ซึ่งสังคมในชุมชนมีความห่างเหิน ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กัน มีความสัมพันธ์แบบผิวเผิน ไม่ค่อยมีการพึ่งพาอาศัยไปมาหาสู่ระหว่างกันดังเดิมเหมือนในอดีต คนในชุมชนใช้ชีวิตต่างคนต่างอยู่เนื่องจากปัจจุบันในสังคมชุมชนชาวแพในที่แห่งใหม่มีคนหลากหลายท้องที่ที่เคยอาศัยอยู่ในเรือนแพมารวมตัวกันอยู่ในหมู่บ้านจึงไม่ค่อยมีความคุ้นเคยใกล้ชิดสนิทสนมกันดังวิถีชีวิตชุมชนชาวแพในอดีตที่อาศัยอยู่ด้วยกันเป็นชุมชนเครือญาติ

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่าน หมู่บ้านคลองโคกช้าง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตชุมชนชาวแพ สามารถแบ่งได้ออกเป็น 5 ด้านดังนี้

1. ด้านเศรษฐกิจ พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มีฐานะยากจนและมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ ขึ้นในชุมชนทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่ดี เช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการลักเด็ก การพนัน การทะเลาะวิวาท เป็นต้น ซึ่งส่งผลต่อการปรับตัวของชาวแพ

2. ด้านสังคม พบว่า สังคมในชุมชนมีความห่างเหิน ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กัน มีความสัมพันธ์แบบผิวเผินไม่ค่อยมีการพึ่งพาอาศัยระหว่างกัน ใช้ชีวิตต่างคนต่างอยู่ส่งผลให้ชาวแพมีปัญหาในการปรับตัวที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม

3. ด้านจิตใจ พบว่า สังคมในชุมชนมีความห่างเหิน ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กันใช้ชีวิตต่างคนต่างอยู่ส่งผลให้ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในชุมชนทำให้ชาวแพมีปัญหาในการปรับตัว

4. ด้านการบริการสาธารณะ พบว่า สังคมในชุมชนไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆในชุมชน ไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์กันใช้ชีวิตต่างคนต่างอยู่ส่งผลให้ไม่มีแนวทางในการพัฒนาชุมชนที่ชาวแพจะต้องได้มีส่วนร่วมและบอกปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนและปัญหาดังกล่าวยังส่งผลให้ชาวแพมีปัญหาในการปรับตัว

5. ด้านความปลอดภัยในการใช้ชีวิต พบว่า คนในชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจน มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและมีปัญหาสังคมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนไม่ดี เช่น ปัญหายาเสพติด, ปัญหาการลักเด็ก, การพนัน การทะเลาะวิวาท เป็นต้น ซึ่งมีแนวโน้มที่สร้างปัญหาภายในชุมชนและส่งผลต่อการปรับตัวการดำเนินชีวิตในเรื่องของความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของชาวแพ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงนำไปสู่ข้อสรุปที่ได้จากการประมวลข้อมูลจาก แนวคิด ทฤษฎี เอกสารงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผสมเข้ากับบทสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูล โดยแบ่งออกตามวัตถุประสงค์ที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ได้แก่ เพื่อศึกษาพัฒนาการของชุมชนชาวแพ เพื่อศึกษาปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพและเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการศึกษารูปแบบการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ หมู่บ้านคลองโคกข่าง จังหวัดพิษณุโลก โดยพบรูปแบบการปรับตัวของกลุ่มชุมชนชาวแพมีปัจจัยหลายด้านที่ส่งผลให้ชุมชนชาวแพต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด ได้แก่ 1. ด้านการดำเนินชีวิต เกี่ยวข้องกับเรื่องของการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพที่มีการปรับเปลี่ยนสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยในแม่น้ำสู่พื้นที่จัดสรรของรัฐ 2. ด้านความเชื่อและความรู้สึก เกี่ยวข้องกับความเชื่อและความรู้สึกของชุมชนชาวแพที่ยังคงมีการยึดติดกับความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตที่อยู่กับแม่น้ำคงคา 3. ด้านบทบาทหน้าที่ เกี่ยวข้องกับบทบาทหน้าที่ของชุมชนชาวแพที่จะต้องปรับตัวให้เป็นไปตามสังคมชุมชนที่เป็นอยู่โดยทุกคนจะมีหน้าที่และความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลในการดำเนินชีวิต 4. ด้านการพึ่งพาอาศัย เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมการใช้ชีวิตที่มีการเปลี่ยนแปลงจากความสัมพันธ์แบบญาติพี่น้องสู่ลักษณะความสัมพันธ์แบบเพื่อนบ้านมากขึ้น

จากการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพริมแม่น้ำน่าน จากการศึกษา ได้แก่ 1. ด้านเศรษฐกิจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาสังคมต่างๆเกิดขึ้นในชุมชนและส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมในชุมชนที่มีผลต่อการปรับตัวของชุมชนชาวแพ 2. ด้านสังคม เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนชาวแพมีปัญหาในการปรับตัวด้านสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม 3. ด้านจิตใจ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนชาวแพมีการเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ที่แตกต่างไปจากเดิม 4. ด้านบริการสาธารณะ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนชาวแพมีปัญหาในการพัฒนาชุมชนร่วมกันและไม่ได้มีส่วนร่วมในการบอกถึงปัญหาและความต้องการของชุมชน 5. ด้านความปลอดภัยในการใช้ชีวิต เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อชุมชนชาวแพมีปัญหาสังคมต่างๆเกิดขึ้นในชุมชนและมีแนวโน้มที่สร้างปัญหาภายในชุมชนและส่งผลกระทบต่อปรับตัวการดำเนินชีวิตในเรื่องของความปลอดภัยในการใช้ชีวิตของชาวแพ

จากการศึกษาในพื้นที่สัมภาษณ์ชาวแพ (ผู้ให้สัมภาษณ์) จำนวน 2 ท่าน เมื่อได้พิจารณาโดยรวมจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้สัมภาษณ์ พบว่า ประชาชนชาวแพส่วนใหญ่ที่ได้ย้ายแหล่งที่อยู่อาศัยมาอยู่ที่ชุมชนแห่งใหม่ มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและประชาชนในชุมชนรู้สึกพอใจกับที่อยู่อาศัยในปัจจุบัน เนื่องจากมีบ้านเป็นของตนเองและมีแหล่งที่อยู่อาศัยที่มีความมั่นคงแข็งแรงมากกว่าการอาศัยอยู่ในเรือนแพในอดีต แต่ปัจจุบันถึงแม้ว่าชาวแพจะมีแหล่งที่อยู่อาศัยที่มั่นคงแข็งแรง มีบ้านเป็นของตนเองและความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น แต่ก็ยังมีปัญหาในการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตในประเด็นต่างๆ ที่เกิดขึ้น เนื่องจากในหมู่บ้านชุมชนชาวแพมีผู้คนที่เคยอาศัยอยู่ในเรือนแพจากหลายท้องที่มารวมตัวอยู่ด้วยกันในหมู่บ้านแห่งใหม่ โดยมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมซึ่งแตกต่างจากวิถีชีวิตของชาวแพในอดีตรวมถึงการเกิดปัญหาสังคมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชน ซึ่งส่งผลกระทบต่อปรับตัวของชุมชนชาวแพและยังเป็นปัญหาที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขมากเท่าที่ควร ส่วนมากปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนคนในชุมชนส่วนใหญ่จะเพิกเฉยและปล่อยปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนผ่านไป ซึ่งปัญหาตามดังกล่าวยังคงเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนและยังส่งผลกระทบต่อปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ ณ หมู่บ้านคลองโคกข้าง ตำบลอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก

ดังนั้น การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ ณ หมู่บ้านคลองโคกข้าง ตำบลอรัญญิก จังหวัดพิษณุโลก มีความสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model) โดยแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ แนวคิดนี้เชื่อว่าระบบการปรับตัวของบุคคลเป็น

ระบบเปิด ภายในมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไม่หยุดนิ่งมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา โดยรอมองว่าบุคคลประกอบด้วยกาย จิตและสังคม มีความเป็นองค์รวมไม่สามารถแยกจากกันได้เพื่อความปกติสุขหรือภาวะสุขภาพที่ดี ซึ่งการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ ณ หมู่บ้านคลองโคกข่าง ตำบลรัษฎา จังหัดพิษณุโลกนั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีนี้ เนื่องจากมนุษย์เราทุกคนจะต้องมีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอยู่ตลอดเวลา โดยมนุษย์จะประกอบไปด้วยกาย จิตและสังคม มีความเป็นองค์รวมไม่สามารถแยกจากกันได้ ส่งผลให้ชุมชนชาวแพจะต้องมีการปรับตัวต่อการดำเนินชีวิตของตนเองเพื่อความอยู่รอดและเพื่อความปกติสุขหรือภาวะสุขภาพที่ดี โดยจะต้องปรับตัวกับการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยแห่งใหม่และปรับตัวกับวิถีชีวิตสภาพแวดล้อมที่แตกต่างจากเดิมรวมถึงการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตในประเด็นอื่นๆ ส่งผลให้ชาวแพมีรูปแบบการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตออกมาได้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการดำเนินชีวิต ด้านความเชื่อและความรู้สึก ด้านบทบาทหน้าที่และด้านการพึ่งพาอาศัย ตามที่ได้กล่าวไปข้างต้นการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพ ณ หมู่บ้านคลองโคกข่าง ตำบลรัษฎา จังหัดพิษณุโลกนั้นมีความสอดคล้องกับทฤษฎีการปรับตัวของรอย (Roy's Adaptation Model) และสอดคล้องกับรูปแบบการปรับตัวด้านการดำเนินชีวิต 4 ด้าน เพราะฉะนั้น การปรับตัวด้านการดำเนินชีวิตของชุมชนชาวแพมีความเกี่ยวข้องกับคนและสภาพแวดล้อม แต่อาจจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขหรือข้อจำกัดบางอย่าง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนควรมีการพัฒนาชุมชนและส่งเสริมอาชีพของคนในชุมชนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ของครัวเรือนนอกจากการประกอบอาชีพหลักของคนในชุมชน
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมในการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน เพื่อกระตุ้นให้คนในชุมชนมีสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีกิจกรรมหรือแนวทางในการพัฒนาชุมชนเพื่อที่จะส่งเสริมให้คนในชุมชนได้มีส่วนร่วมและบอกปัญหาความต้องการของชุมชนเพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้น
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการเข้าไปช่วยเหลือพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน รวมถึงการจัดระเบียบการดูแลอย่างทั่วถึงและดูแลพฤติกรรมของลูกบ้านแต่ละบ้านเพื่อแก้ไข

ปัญหาสังคมต่างๆที่เกิดขึ้นในชุมชนที่มีแนวโน้มที่จะสร้างปัญหาภายในชุมชนเพื่อที่จะป้องกันได้ทันที่

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยเชิงคุณภาพเจาะลึกคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนชาวแพที่ย้ายขึ้นมาอยู่บริเวณที่หน่วยงานภาครัฐจัดสรรให้ โดยมีการศึกษาย้อนหลังถึงคุณภาพชีวิตในระหว่างที่อาศัยอยู่ในเรือนแพด้วย

2. ควรมีการทำวิจัยเพื่อสำรวจความพึงพอใจของประชาชนผู้ที่รับผลกระทบจากการเคลื่อนย้ายเรือนแพริมแม่น้ำน่าน จังหวัดพิษณุโลกทั้งผู้ที่ได้รับผลกระทบทางตรงและผู้ที่รับผลกระทบทางอ้อม

เอกสารอ้างอิง

กันยา สุวรรณแสง. (2536). *จิตวิทยาการศึกษา*. สืบค้น 28 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th>

จุฑามาศ พงษ์สวัสดิ์. (2563). *การปรับตัวในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษา : การเรียนการสอนภาษารัสเซียในโครงการภาษารัสเซียศึกษา (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษารัสเซีย)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

จุมจิตต์ สลัดทุกข์. (2543). *การปรับตัวในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส 2019 กรณีศึกษา : การเรียนการสอนภาษารัสเซียในโครงการรัสเซียศึกษา (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษารัสเซีย)*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ดวงมณี นารีนุช และคณะ. (2563). *การปรับตัวด้านเศรษฐกิจชุมชนภายใต้สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของกลุ่มแม่น้ำโขง*. อำนวยการวิจัย: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว).

ธเนศ แม้นอินทร์. (2563). *การปรับตัวของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา*. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาศึกษาทั่วไป สถาบันเทคโนโลยีจิตรลดา.

ธัญมาศ วรงค์สิงหรา. (2547). *การศึกษากระบวนการปรับตัวที่มีประสิทธิผลสำหรับนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา)*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

- ธาราทิพย์ ภิระบัน. (2556). การปรับตัวด้านอาชีพของเกษตรกรหลังการขายที่ดิน ตำบลแม่ปู้คา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นิภา คามาทุ. (2547). แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปรับตัว. สืบค้น 28 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.bloggang.com/>
- นิภา นิรายน. (2530). การพัฒนาเครื่องมือวัดความสามารถในการปรับตัวของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลและวิจัยศึกษา). สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- นุจิราง เอกทอง. (2542). การปรับตัวด้านอาชีพของเกษตรกรหลังการขายที่ดิน ตำบลแม่ปู้คา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นงพนา ลีมสุวรรณ. (2542). พัฒนาการทางจิตใจ. สืบค้น 28 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th>
- นพรัตน์ ไชยชนะ. (2563). วิถีชีวิตและการปรับตัวของชาวอีสานย้ายถิ่น: กรณีศึกษาบ้านเจาะเหลาะ ตำบลนาสวน อำเภอศรีสวัสดิ์ จังหวัดกาญจนบุรี. กาญจนบุรี: มหาวิทยาลัยกาญจนบุรี.
- นภดล หงส์ศรีพันธ์. (2552). การปรับตัวของเกษตรกรกลุ่มเกษตรกรกรรมทางเลือกตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง : กรณีศึกษา หมู่บ้านป่าไผ่ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ประสพสุข ฤทธิเดช. (2550). การปรับตัวของชุมชนชาวนาในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาไทศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เปล่งศรี ทองอ่อน และคณะ. (2563). การปรับตัวทางเศรษฐกิจของผู้มีรายได้น้อยในเขตเทศบาลนครเชียงใหม่. เชียงใหม่: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สทศ).
- พจนานุกรมศัพท์สังคมวิทยา อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2532). จิตวิทยาการศึกษา. สืบค้น 28 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.rama.mahidol.ac.th>
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์. (2533). การปรับตัวด้านอาชีพของเกษตรกรหลังการขายที่ดิน ตำบลแม่ปู้คา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

-
- มัณชรี โชติสุทธิ. (2556). *การปรับตัวข้ามวัฒนธรรมของนักเรียนไทยในต่างประเทศ* (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารประยุกต์). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ลักษณะ สริวัฒน์. (2544). *การปรับตัวด้านอาชีพของเกษตรกรหลังการขายที่ดิน ตำบลแม่ปู้คา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วารินทร์ สายโอบเอื้อ และสุนีย์ ธีรดากร. (2522). *การปรับตัวด้านอาชีพของเกษตรกรหลังการขายที่ดิน ตำบลแม่ปู้คา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สุนันทา คุ่มเพชร. (2545). *การปรับตัวด้านอาชีพของเกษตรกรหลังการขายที่ดิน ตำบลแม่ปู้คา อำเภอสันกำแพง จังหวัดเชียงใหม่*. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สมนึก สกุลหงส์โสภณ. (2540). *ประสิทธิผลการพยาบาลตามแนวคิดทฤษฎีการปรับตัวของ รอย ต่อการลดความเครียดและเพิ่มความสามารถการปรับตัวของผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็ง ระยะสุดท้าย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- MGR Online. (2019). *Phitsanulok Raft House*. Retrieved 28 July 2022, <https://mgronline.com>
- Northernnewsthailand. (2019). *Phitsanulok Raft House*. Retrieved 28 July 2022, <https://northernnewsthailand.com/>
- Roy. (1999). *Roy's adaptation model*. Retrieved 28 July 2022, <https://www.gotoknow.org/>